

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

SOVJETSKA DELEGACIJA
SMATRA JUGOSLOVANSKE
ZAHTEVE ZA PRAVICNE
IN JIH BO PODPRLA
F. Gusev

LETNIK II.

DUNAJ, V PETEK 28. II. 1947

ŠTEV. 11 (39)

TA ZEMLJA JE SLOVENSKA

TRI MOGOČNE MANIFESTACIJE ZA PRIKLJUČITEV K FLR JUGOSLAVIJI

Slovensko ljudstvo v Vrbi:

„Mi smo tu in terjamo svojo pravico“

Na proslavi v Vrbi ob Vrbskem jezeru, ki je bila posvečena spominu slovenskega koroškega pesnika in pisatelja Drabosnjaka, je slovensko ljudstvo z veliko odločnostjo manifestiralo za priključitev Slovenske Koroške k FLRJ in proslavilo obletnico junaške Sovjetske armade.

V nedeljo 23. februarja 1947 se je zbralo v Vrbi nad 1000 koroških Slovencev, da bi proslavili spomin na revolucionarja Drabosnjaka.

Drabosnjak je bil narodni bореc in je primer borbe slovenskega ljudstva za narodne pravice. Spomin nanj živi večno med slovenskim ljudstvom. Drabosnjak je pred 120. leti v Drabosnjah pri Vrbi tiskal v lastni tiskarni slovenske knjige, zaradi česar so ga oblasti preganjale.

Uvodne besede na proslavi je spregovoril tovariš Gröblacher in dejal: »Vrba, v kateri danes proslavljamo sloven. revolucionarja Drabosnjaka in manifestiramo svoje slovenstvo, narodno zavest in odločno priključitveno voljo, je bila še pred 80. leti največja in popolnoma slovenska občina, kjer ni bilo slišati nemške besede. Ko pa so se naselili tujci, je pritisk na naše slovensko ljudstvo naraščal od dneva v dan.«

Tovariš Jaka Reichmann je nato podčrtal življenje in borbo ljudskega pisatelja Drabosnjaka, ki je prispevala borbe slovenskega ljudstva proti velenemškemu nasilju. Dejal je:

„Hoteli so nas uničiti, pa jim ni uspelo. Po desetih letih trpljenja, preganjanja in borbe danes ponovno nastopamo tu v Vrbi in s tem najbolj jasno odgovarjamo tistim, ki so trdili, da nas ni več. S tem hočemo jasno in razločno povedati, da je ta zemlja slovenska, da smo tu in da terjamo svojo pravico.“

V Železni Kapli:

„Krv in solza koroških Slovencev ne morejo odtehtati lažne resolucije“

Na proslavi komandanta prvega koroškega bataljona Franca Tavčman-Lenarta, velikega in neustrašnega borca za pravice delovnega slovenskega ljudstva na Koroškem so Podjunčani z borbeno odločnostjo zahtevali priključitev Slovenske Koroške k FLRJ.

Na Tavčmanovi proslavi v Železni Kapli se je zbralo nad 700 koroških Slovencev, da dostojno počaste spomin svojega najbolj junaškega sina, komandanta prvega koroškega parti-

zanskega bataljona. Tovariš Miha Riegl je nato poudaril pomen 23. februarja, ki je posvečen 29. obletnici ustanovitve Sovjetske armade, osvoboditeljice človeštva. Dejal je, da so koroški Slovenci v najtežjih dneh zatiranja in borbe zrlji za zaupanjem v mogočno slovensko trdnjavo — Sovjetsko zvezo in njeno junaško Sovjetsko armado. Sovjetska armada je bila zaščitnica svobodoljubnih slovenskih narodov in prvi bореc za pravice in osvoboditev vseh podjarmljenih in zatiranih ter nam je dajala moč v naši borbi proti zločinskemu, nacističnemu nasilju. Končal je: „Današnji dan, naš veliki skupni praznik, proslavljamo z zavestjo velike hvalnosti nasproti narodom Sovjetske zveze in mogočni Sovjetski armadi, zlasti zato, ker se je znova izkazala povezanost in prijateljstvo s Sovjetsko zvezo, ki smo jo spoznali že v osvobodilni borbi. Sovjetska zveza brani danes na mednarodni konferenci naše življenjske interese in zato lahko s polnim zaupanjem verujemo v uspeh svoje borbe, ki nas bo rešila nadaljnega zatiranja in nas združila s slovenskim narodom v FLRJ.“

Slovensko ljudstvo je z burnim odobravanjem vzklikalo Sovjetski armadi, generalisimu Stalinu, novi Jugoslaviji in maršalu Titu ter zahtevalo združitev s slovenskim narodom v novi Jugoslaviji. Enodušno je sprejelo resolucije zastopstvu Sovjetske zveze na Dunaju, zastopniku Sovjetske zveze v Londonu Fjodoru Gusevu in predsedniku LR Slovenije Mihi Marinku. V resoluciji predsedniku vlade LRS je izražalo svojo povezanost s slovenskim narodom in zagotavljalo svojo borbeno pripravljenost. V pestrem kulturno prosvetnem sporedu so pevski zbori iz Št. Ilja, Loge vasi in Škofič izvajali izbrane borbene pesmi pod vodstvom pevovodje Kernjaka. Mladinci pa so navzoče presenetili z izredno dobro podanimi recitacijami. Vso manifestacijo je ljudstvo končalo s pesmijo »Hej Slovani!«

zanskega bataljona. Tovariš Karl Prušnik je o njem dejal:

„Med prvimi partizani, borci za osvoboditev zibelke slovenstva — Koroške, je bil Tavčmanov Franc. Kot svojo sveto dolžnost je smatral, da brani svobodo slovenskega naroda s puško v roki. Imel pa je poleg visoko razvite narodne zavesti tudi močan čut pravičnosti. Občutil je težke krivice, ki so se godile koroškim Slovincem kot narodu, videl pa je tudi socialne krivice, ki so se dogajale našim delavcem in kmetom. Bil je kmečki sin — delavec. Na lastni koži je okusil vse krivice, ki so jih

kapitalistični izkoriščevalci delali delavcem in kmetom. Bil je med tistimi slovenskimi otroci, ki so zrastle ob najbolj trdem in črnem kruhu. Tavčmanov Franci je bil partizan, bil je vojak slavne narodne vojske Titove — jugoslovanske armade. Njegovo mlado, zdravo telo so uničili nemški fašisti, niso pa uničili njegovih misli, niso uničili cilja, za katerega je toliko pretrpel.“

Tov. Karel Prušnik je nato prikazal junaško borbo koroških partizanov proti fašističnim krvolokom ter ožigosal vse poskuse koroških reakcionarjev, ki bi nas ponovno hoteli ogoljufati za priborjene pravice, za našo svobodo. Dejal je, da nas mislijo kupiti za milijon šilingov, ki so jih namenili za naše izseljence. Koroški Slovenci ne bomo prodajali za umazane šilinge svoje, s krvjo prepojene zemlje. Napraviti pa hočemo obračun za vse naše žrtve, enkrat za vselej se hočemo odcepiti od reakcionarne gosposke Avstrije in se priključiti k FLRJ. Ko je govoril o načrtu deželne vlade, da hoče naseliti tuje fašiste in „Volksdeutscherje“, je dejal, da je to nov način germanizacije in fašizacije naše zemlje, kar moramo na vsak način preprečiti. Nato je dejal: „Krv in solza slovenskega ljudstva na Koroškem ne morejo odtehtati vsiljene, lažne resolucije za nedeljivo Koroško. Koroški Slovenci smo se v triletni oboroženi borbi izrekli za priključitev k FLRJ in nihče nam ne more jemati te pravice.“

Na proslavi so nastopili pevski zbori iz Št. Vida v Podjuni, Žel. Kaple in združeni podjunski pevski zbori. Recitacije mladine, zlasti pesem »Mi vstajamo« ter igra »Raztrganci«, ki jo je podalo prosvetno društvo »Danica« so uspešno končali proslavo. Nato so odposlali resolucije Fjodoru Gusevu in vladi LR Slovenije.

Na mitingu v Pliberku:

„Spoštujemo zaveznike, toda isto zahtevamo tudi od njih“

Na mitingu v Pliberku, ki ga je priredilo slovensko društvo »Edinost«, je slovensko ljudstvo izrazilo svojo odločno pripravljenost, da nadaljuje pravično borbo do končne združitve z vsem slovenskim narodom.

Mitinga v Pliberku se je kljub izredno slabemu vremenu udeležilo nad 700 ljudi. Po uvodnih partizanskih pesmih je tov. France Primožič orisal vso borbo za Slovensko Koroško ter začrtal naloge, ki jih mora danes izpolnjevati vsak koroški Slovenec in vsaka slovenska narodna organizacija. Dejal je, da je današnje razpravljanje o Slovenski Koroški v mednarodnem svetu posledica in uspeh vse borbe koroških Slovencev, uspeh borbe partizanov, ki so s puško v roki razveljavili lažni plebiscit leta 1920. Govoril je nato o izseljencih in o povrnitvi škode ter o nasilju, ki ga v pliberškem okraju izvajajo nad Slovenci domači in tuji reakcionarji. Ti preganjajo antifašiste, ki so v času

Predsedniku vlade LRS
Mihi Marinku

Na velikem zborovanju v Vrbi, prirejenem v spomin na ljudskega pisatelja Drabosnjaka, je slovensko prebivalstvo severnega dela Slovenske Koroške sprejelo resolucijo, ki se v njej najiskrenejše zahvaljuje predsedniku vlade LR Slovenije Mihi Marinku in vsem slovenskemu narodu za pomoč, katero mu nudi v borbi za doseg pravic koroških Slovencev. Resolucija nadaljuje:

„Kakor hrast stojimo že stoletja na braniku naše severne narodne meje in kljubujemo vsem napadom avstrijskega imperalizma, ki mu ni uspelo zatreti v nas narodne zavesti in naše narodne volje po združitvi z matičnim slovenskim narodom, čeprav so se v ta namen posluževali vseh mogočih sredstev na političnem in gospodarskem področju. Nismo klonili in danes, ko smo zmagovito končali svojo borbo, ki nas je prvič dejansko združila z ostalimi slovenskim narodom v boju proti fašističnim krvolokom, dokazujemo na svojih zborovanjih, da smo pripravljeni nadaljevati boj, dokler ne bomo združeni z ostalimi Slovenci v svobodni FLRJ.“

Nerazdružljiva vez med nami in ostalim slovenskim narodom, ki je zgrajena na kosteh borcev padlih za svobodo slovenskega naroda tu in onstran Karavank, se jasno izraža tudi danes v enodušnem podpiranju naših zahtev po priključitvi. To podporo dolgujemo slovenskemu in vsem jugoslovanskim narodom, katerih voljo in odločnost vidimo v nepopustljivem zadržanju našega predstavnika na konferenci v Londonu, tov. dr. Vilfana.

Z veseljem gledamo tudi na demokratični razvoj svobodne slovenske republike in na uspehe, ki jih žanjete pri obnavljanju svoje porušene domovine. Tako dajete zgled in kažete pravilno pot vsem ostalim narodom. Nova Jugoslavija postaja trdnjava miru in napredka, v katero z zaupanjem gleda vse demokratično ljudstvo sveta in zlasti tisto, ki se še bori za svojo osvoboditev. To je tudi nam koroškim Slovincem jamstvo za uspešen konec naše borbe.“

oborožene borbe aktivno sodelovali v vrstah Osvobodilne fronte, kot n. pr. župnika Brumnika, posestnika Milača, partizanskega invalida Filipa Kolenika, ki je bil v 14. mesecih sedemkrat zaprt in imel šest hišnih preiskav, in druge. Takih slučajev je v pliberškem okraju na desetine, pri tem pa nacistična »Wurffkomanda« nemoteno rovari, ne da bi posegle vmeš oblasti, čeprav to zahtevajo antifašisti. Predstavnik angleških varnostnih oblasti je celo žalil invalida Filipa Kolenika. Major Primožič je s tem v zvezi dejal:

„Partizani so se borili na Koroškem od leta 1942 dalje. Naši tovariši so krvaveli in umirali na teh tleh že takrat, ko je noga angleškega vojaka še gazila tla vroče Afrike. Bili smo, smo še in bomo tudi v bodoče zavezniški; a razumeti ne moremo, da predstavnik zavezniške oblasti žali partizanskega invalida. Žalitev partizana je žalitev vsega slovenskega naroda. Slovenski narod ve, da take žalitve niso izraz miselnosti angleškega naroda, ampak poedincev. Te obžalujemo ter želimo, da se čimprej poslove

od nas. Tudi v bodoče bomo spoštovali naše zaveznike, toda isto zahtevamo tudi od njih.

Končal je s pozivom, da nadaljuje mo borbo, da uresničimo cilje tistih, ki so žrtvovali zanje svoja življenja, da uresničimo njihove in s tem tudi naše cilje.

Govor tovariša Primožiča so navzoči prekinjali z navdušenim odobravanjem.

Inozemski kapital in avstrijska vladna politika

Petrolejska polja in naprave v Zistersdorfu so po določbah Potsdamske deklaracije nemška imovina in tako pripadajo Sovjetski zvezi. SZ je pred poldrugim letom ponudila Avstriji, da skupno izkorišča ta zistersdorfski petrolej, pri čemer bi znala udeležba Avstrije 50 odstotkov. Avstrijska vlada je odklonila pogodbo in obenem raznetila sovražno propagando proti Sovjetski zvezi. Na londonski konferenci so razpravljali tudi o nemški imovini in o Zistersdorfu. Kakor je poročala agencija INS, je general Clak izjavil o Zistersdorfu sledeče: „Amerika je odločno proti vsem poskusom Sovjetske zveze, da bi SZ sama izkoriščala petrolejska polja v Zistersdorfu, kajti obe ameriški tvrdki Standard Oil Compagny in Shell Oil Comp. zahtevata imovinske pravice na ta petrolejska polja, ker sta investirali znatne vsote kapitala za izkoriščanje petroleja.“

Znano je tudi, da je inozemski kapital prej prostovoljno prodal večino delnic Nemcem, ker je pri tem zaslužil ogromne dobičke. Vsem je poznana tudi izjava člana angleškega parlamenta, ki je na vprašanje: „Kaj bi bilo, če bi SZ odpeljala vse naprave za pridobivanje nafte iz Zistersdorfa?“, odgovoril: „Mi bi bili navdušeni nad tem.“ Vsakdo tudi ve, da je bila Avstrija prej soudeležena pri Zistersdorfu v tako majhni meri, da ta udeležba Avstrije skupno z ino-

njem. Prosvetno društvo je nato poslalo resolucijo Fjodoru Gusevu in predsedniku vlade LR Slovenije. Obe resoluciji poudarjata odločno zahtevo koroških Slovencev po združitvi vsega slovenskega naroda in sta bili sprejeti z navdušenjem. Pliberčani so nato izvajali recitacijski spored in igro »Deseti brat« ter tako dokazali tudi svojo kulturno zrelost.

zemsko, nemško udeležbo pri Zistersdorfu ne znaša niti 50 odstotkov. SZ je torej ponudila sedaj Avstriji še več, kakor je imela pred vojno.

Obe ameriški tvrdki skušata torej kovati znova kapital iz Zistersdorfa, ameriški kapital skuša zopet raztegniti svoj mogočni vpliv na Avstrijo. Avstrijska vlada je torej njemu na ljubo odbila sovjetsko ponudbo in vodila nesramno kampanjo proti SZ. Odločujoči činitelji v avstrijski vladi so torej vodili politiko, ki jo jim je narekoval inozemski petrolejski velekapital. Rovarili so proti sklepom potsdamskega sporazuma, ki naj bi jamčili za trajen in pravičen mir na svetu. Primer Zistersdorfa je samo eden izmed mnogih, ki nam jasno kažejo, da je avstrijska reakcionarna vlada povezana s koristmi inozemskega kapitala, da z njim dela roko v roki in da sodelovanje z inozemskim kapitalom narekuje avstrijski vladi tako politiko, kot jo želijo tudi kapitalisti in nekateri zapadni reakcionarni politiki. V to politiko spada tudi naselitev »Volksdeutscherjev« in tujih fašistov na Koroškem, dalje izigravanje denacifikacije v Avstriji, prav tako dvorezni zakon o povrnitvi imetja in škode nacističnim žrtvam ter vsi drugi poskusi reakcionarjev, ki hočejo iz Avstrije ustvariti reakcionarno oporišče proti naprednim državam.

Današnja Grčija je nevarna za mir

Jugoslovanski zastopnik Josip Džerdja je v svojem poročilu pred preiskovalno komisijo poudaril, da je zunanja politika monarhohastične vlade v Grčiji nevarna za mir na Balkanu, da nasprotuje osnovnim načelom listine Združenih narodov in interesom mednarodne politike sodelovanja in miru. Navedel je več značilnih izvlečkov iz grškega tiska in izjav političnih osebnosti, ki razodevajo brezobziren način, s katerim se ustvarja na Balkanu za mir nevarno ozračje. Imperialistična gonja traja že dve leti in je vedno silovitejša. Tako na primer zahteva resolucija »Vsegrškega kongresa za narodne zahteve« z dne 30. oktobra 1945 za Grčijo severni Epir in vse Ohridsko jezero. General Morinditis zahteva v svojem članku v listu »Vima« 20. maja 1946, da se pomakne jugoslovanska meja za 30 km proti severu. Bivši vojni minister Mavromikalis izjavlja 27. junija 1946: »Predlagam in zahtevam popravno mejo s Srbijo, ker je to nujno potrebno.« Sedanji minister Tsaldaris je 10. junija 1. 1946 izjavil: »Dodekanez, severni Epir in varnost meja ne zadoščajo, so še druga nedvomno grška področja na jugu in severu. Zahteve Grčije po izpolnitvi naše narodne države in našega življenjskega prostora gredo posebno proti severu.«

Jugoslovanski delegat je nato opozoril na podobnost teh zahtev z nacističnimi metodami življenjskega prostora rekoč, da smatra jugoslovanska vlada to ogrožanje miru za nevarno ter zahteva posebno pozornost preiskovalne komisije. Na podlagi izjav vodilnih osebnosti, knjig in časopisnih člankov je opozoril Džerdja komisijo na zahteve Grčije po jugoslovanskem, bolgarskem in albanskem ozemlju in na tako imenovano grško vprašanje o Bitolju in o Skoplju in na »stoletja grško Makedonijo«.

Oborožene tolpe vpadajo iz Avstrije na jugoslovansko ozemlje

Nota vlade FLR Jugoslavije Nadzornemu svetu za Avstrijo

Vlada FLR Jugoslavije je poslala Nadzornemu svetu za Avstrijo noto, ki obravnava vedno pogostejše spopade na jugoslovansko-avstrijski meji. Jugoslovanska vlada je opozorila Nadzorni svet na to, da se na avstrijskem obmejnem ozemlju prosto gibljejo oborožene tolpe, ki izzivajo na meji spopade, ne da bi jih avstrijske ali okupacijske oblasti kaj ovirale. Te tolpe vpadajo v Jugoslavijo in se po končanem ropanju umaknejo nazaj na avstrijsko zemljo. Takih primerov je bilo doslej že več

v okolici Maribora in na severovzhodnem delu Slovenskih gor.

V zadnjem času je bila opažena večja skupina banditov iz prejšnjih jugoslovanskih kvizlinških oddelkov, ki stanujejo severovzhodno od Maribora na avstrijski strani v zasebnih hišah tik ob meji. Ta skupina nadaljuje z ropanji po jugoslovanskem ozemlju. 29. decembra je ta z avtomatskimi in drugimi puškami oborožena tolpa napadla kmetije, ki so na jugoslovanskem ozemlju 50 m od meje. Dne 6. ja-

nuarja je 6 banditov streljalo na jugoslovansko obmejno stražo in patroljo. Niti angleška niti avstrijska žandarmerija nista ukrenili ničesar proti tem banditom, čeprav so ti pred njihovimi očmi streljali na Jugoslovane.

Jugoslovanska vlada je v svojem protestu Nadzornemu svetu zahtevala nujne in učinkovite ukrepe, da se početju teh tolpe napravi konec.

ZAČASNA POLJSKA USTAVA

Poljski Sejm je odobril načrt »začasne ustave« s 330 proti 17 glasovom. Ta ustava bo veljala, dokler ne bo sprejeta nova ustava Poljske republike. Začasna ustava daje vrhovno oblast v Poljski republiki predsedniku državnega sveta in vladi. V pravosodju so nosilci oblasti neodvisna sodišča. Zakonodajni Sejm ima naslednja polnomočja: potrditev ustave, sprejemanje zakonov, določanje političnih načel poljske države, nadzorstvo nad vlado. Sejm se voli vsakih pet let in ga skliče predsednik dvakrat na leto. Predsednik republike se voli z absolutno večino glasov na sedem let. Pri njegovi izvolitvi morajo sodelovati najmanj dve tretjini poslancev. Začasna ustava predvideva ustanovitev drž. sveta, ki mu načeluje predsednik republike, člani pa so maršal (predsednik Sejma), predsednik Vrhovne kontrolne zbornice in v vojni vrhovni poveljnik vojske. Državni svet ima vrhovno nadzorstvo nad vlado, odloča o izjemnem in vojnem stanju, odobruje državni proračun, o vpoklicih v vojsko itd. Na čelu vlade je predsednik ministrskega sveta. Vrhovna kontrolna zbornica izvaja nadzorstvo nad finančno in gospodarsko delavnostjo državnih organizacij in podjetij, nadzoruje izvedbo državnega proračuna. Začasna ustava velja od dneva proglasitve do potrditve nove ustave.

LABURISTIČNI POSLANEC ZILLIACUS O BEVINOVI ZUNANJI POLITIKI

Na zborovanju v Glasgouu je laburistični poslanec Ziliacus ostro napadel Bevinovo zunanjo politiko. Zahteval je zlasti demobilizacijo enega milijona vojakov, ki bi prešli v kmetijstvo in industrijo. Dejal je: »Takšno zmanjšanje oboroženih sil bi znižalo stroške za armado, ki zelo obremenjujejo gospodarsko življenje.«

Ziliacus je dejal: »Mi lahko izbiramo med svojo sedanjo zunanjo politiko in med dvigom proizvodnje. Naš splošni pbločaj bi bil mnogo boljši, če bi tistih ljudi, ki bi lahko dvignili proizvodnjo, ne uporabljali na vseh koncih in oglih sveta zato, da bi podpirali fašizem v Grčiji ali kje drugje.«

»Na Srednjem vzhodu moramo povabiti ZSSR prav tako kot Združene države k sodelovanju. Če nečemo tako ravnati, potem predložitev palestinskega vprašanja Organizaciji Združenih narodov ni nič drugega kot manevar za pridobivanje časa, dočim vodijo vojaški krogi svojo lastno politiko. Ta je v tem, da se zatirajo Judje, podpirajo pa Arabce, da bi tako Palestina postala vojaško oporišče. Ta politika želi vključiti Palestino v blok držav Srednjega vzhoda, ki bi bil naperjen proti Sovjetski zvezi in bi bil opora anglo-ameriške imperialistične in petrolejske politike.«

VELEIZDAJALEC IN KOLABORACIONIST SCHMIDT

Te dni se vrši pred sodiščem proces proti veleizdajalcu in kolaboracionistu Guidu Schmidtu, ki je glavni krivec za nacistično okupacijo v letu 1938. Kot šef kabineta takratnega prezidenta Miklasa, kot državni tajnik za zunanje zadeve in pozneje kot zunanji minister Schuschniggove vlade je pripravil skupno s Papehom, Göringom, Hitlerjem in avstrijskimi voditelji nacizma notranji razkroj Avstrije, ki je omogočil nato Hitlerju oboroženi napad. Dovolj značilno za avstrijske razmere je, da se je proces proti Schmidtu pričel šele sedaj, namesto da bi bil Schmidt, vsi njegovi pomagači in drugi avstrijski vojni zločinci že davno postavljeni pred sodišče in obsojeni.

ANGLIJA ZAHTeva 2.000 MILIJONOV ŠILINGOV ODŠKODNINE

Predzadnji dan londonske konference je angleški pooblaščenec lord Hood postavil zahtevo, da mora Avstrija plačati odškodnino za nepovrnjeno imetje državljanov članic Združenih narodov, in sicer dve tretjini prvotne vrednosti. Kakor poroča dopisnik »Reuterja«, znaša ta vsota 40 do 50 milijonov funtov, oziroma 1500 do 2000 milijonov šilingov. Ta zahteva in njena izpolnitev bi izzvala močan političen odpor. Sovjetski opolnomočenec Gusev je dejal, da je ta zahteva pretrda.

»DENACIFIKACIJA« V ZAPADNI NEMČIJI

O poteku denacifikacije v zapadni Nemčiji piše »Krasnaja Zvezda« med drugim: »Dne 29. novembra 1946 je bila tik pred podpisom britansko-ameriškega sporazuma o združitvi obeh con v Düsseldorfu konferenca voditeljev rensko-vestfalske težke industrije. Že sama sestava te konference je za »denacifikacijo« zapadnih con značilnejša kot stotine uradnih poročil zavezniške uprave. Konference se je udeležilo mnogo kolovodij nemške težke industrije, ki so igrali pomembno vlogo pri vojnih pripravah Nemčije.

Posebne omembe je vredno to, da je bilo takoj po podpisu britansko-ameriškega sporazuma izpuščenih na svobodo 27 nemških veleindustrijev, ki so jih bile prej zavezniške oblasti prijele kot vojne zločince. Demokratični javnosti je prepovedano vsako praktično delo za iztrebljenje ostankov fašizma v deželi, a »sodišča za denacifikacijo« vodijo svoje razprave tajno.

IZJAVE MADŽARSKEGA GENERALA OBTOŽUJEJO AVSTRIJSKE REAKCIONARJE

Madžarski general Zoltán Szűgy, ki so ga angleške okupacijske oblasti izročile Madžarski, je dejal, da so Angleži pustili madžarsko divizijo »Szent Laszlo« nedotaknjeno in da so njeni člani upali, da bodo najpozneje leta 1946 lahko izvedli ofenzivo na Madžarsko, kjer bi vzpostavili Horthyjevo vlado. Obenem je dejal, da se je posvetoval tudi z voditelji avstrijske ljudske stranke (OeVP) v gradu Ebenthal, kjer so razpravljali o vzpostavitvi habsburške monarhije v Avstriji in Madžarski.

BOLGARSKA DVELETKA

Ministrski predsednik Georgij Dimitrov je govoril v Velikem narodnem sobranju o osnutku zakona o dvoletnem načrtu za bolgarsko narodno gospodarstvo. Za izpolnitev dveletke, je dejal Dimitrov, bo treba uporabiti mnogo sil in sredstev. Kljub trditvam opozicije, da načrt »ni realen«, so ljudske množice sprejele načrt in so pripravljene storiti vse za njegovo izvedbo. Ljudstvo ve, da bo dveletka znatno pripomogla dvigu dežele.

Drobne novice

V Sarajevu je bil prvi kongres Ljudske fronte Bosne in Hercegovine, na katerem so podali poročila zastopniki okrožnih in okrajnih organizacij, žena in sindikatov. Zastopnik Ljudske fronte okrožja Banja Luka je naglasil, da je prebivalstvo tega okrožja delalo lansko leto brezplačno 140.000 dni, kar predstavlja vrednost okoli 100 milijonov dinarjev. Od osvoboditve se je v tem okrožju naučilo branja in pisanja 55 tisoč nepismenih, 44.000 nepismenih pa obiskuje tečaje za nepismene.

Zadružno življenje v LR Srbiji se lepo razvija. Glavna zadružna zveza šteje namreč že 1327 zadrug, največ kmetijskih. V vseh večjih krajih prirejajo tečaje za zadružne voditelje.

Ureditve vzornih kmetij ob železniških progah pripravila jugoslovansko prometno ministrstvo. Kakor znano, so Nemci med vojno iz strahu pred napadi na prometne zveze ukazali, naj se v globino 1500 m na obeh straneh železniških prog odstranijo vsi gozdovi, koruzna stebla in sončnice. Tako so nastale velike ledine. Tu bodo sedaj ustanovili vzorna posestva. Zgrajeni bodo majhni hlevi za plemensko živino, za perutnino in za pitanje svinj, urejeni bodo zelenjadni vrtovi in sodobne farme za čebelo. Vzdolž železniških prog pa bo v Jugoslaviji posajenih milijon 500.000 sadnih dreves.

Ljudska fronta mesta Zagreba je poslala s svoje tretje konference maršalu Titu pismo, ki v njem prebivalstvo Zagreba izraža svojo trdno voljo, da bo z vsemi silami podprlo obnovo in izgradnjo države. Prebivalstvo se je obvezalo, da bo še letos zgradilo tisti del avtomobilske ceste Beograd—Zagreb, ki vodi skozi hrvaški prestopnico in je dolg 4.300 m. Na mladinsko progo Samac—Sarajevo bodo Zagrebčani poslali 10.000 mladincev, v svojem glavnem parku Maksimiru pa bodo uredili 7 otroških domov z bazeni za plavanje.

Ravnateljstvo italijanskih železnic ropo severni kolodvor v Gorici, ki po mirovni pogodbi spada k Jugoslaviji. Tako so odvlekli v zadnjih dneh v Italijo 270 nemških železniških vagonov, vojni plen Jugoslovanske armade. 13. in 14. februarja so bile odpeljane z goriškega severnega kolodvora vse nadomestne tračnice.

Poizkusili so se izogniti obtožbi proti Pieschu

II.

Prve ukrepe proti koroškim Slovincem vidimo že prve dni po „Anschlussu“. Opreznost so še in hinavski, ker so se bali dvigniti prah v svetovni javnosti. Vendar so že bili uvod v strahotno preganjanje in uničevanje koroških Slovencev in vsega slovenskega naroda, ki so ga izvajali pozneje.

Izvečki iz dnevnika dr. Tischlerja nam pričajo o tem:

15. 3. 1938 je bila pri meni hišna preiskava in odgnali so me v beljaški zapor. Še isti dan sem bil na zahtevo celovške vlade izpuščen in pozvan v Celovec.

17. 3. 1938 je bil prvi razgovor na deželni vladi v Celovcu med deželnim glavarjem Pawlowskim in dr. Petkom ter deželnim svetnikom Kalbitschem in menoj. Tedaj so nam zagotovili, da ne bodo okrnili slovenskih kulturnih in gospodarskih organizacij.

22. 3. 1938 so izgnali prvih šest slovenskih duhovnikov.

31. 3. 1938 so odpustili slov. zdravnika dr. Joška Grafenauerja iz beljaške bolnice. Isti dan sem posređoval zaradi izgnanih duhovnikov in dr. Grafenauerja.

14. 4. 1938 sva se z dr. Petkom zglasila na Dunaju pri državnem namestništvu, kjer sta nam dr. Braunias (sedaj tajnik avstrijskega poslaništva v Moskvi) in dr. Hammerstein zagotovila obstoj slovenskih organizacij.

9. 5. 1938 sva z dr. Petkom bila pri opolnomočencu za Avstrijo Bürcklu ter ministru Klausnerju na Dunaju. Poln koš obljub sva prinesla z Dunaja, kakor smo bili že vajeni v času pred okupacijo.

23. 5. 1938 so imenovali komisarja za prosvetna društva St. Lipš, Žitara vas, Smihel in St. Vid.

5. 7. 1938 so nas pozvali k gaulajterju Kutscheri, ki je poudaril svoje stališče:

„KDOR PRISTOPI K NAŠIM ORGANIZACIJAM, JE NEMEC, KDOR NE PRISTOPI JE GOSTI SICER PA BO V STO LETIH TAKO ALI TAKO VSE NEMŠKO.“

7. 7. 1938 Gestapo zahteva seznam premoženja Slovenske prosvetne zveze in prosvetnih društev.

25. 8. 1938 je umrl na posledicah zapora g. župnik Vinko Poljanec. Pogreb sam je bil velika narodna manifestacija v Škocijanu.

22. 9. 1938 so gestapovci aretirali župnika g. Starca, ki je bil nato v 48 urah izgnan iz dežele.

Od začetka oktobra so prepovedi slovenskih kulturnih prireditvev na dnevnem redu. Dovoljenje za prireditve je izdajal Kalbitsch, prepovedi pa je izvajala gestapo.

STRINJALI SO SE S SOCIALNIM PROGRAMOM NACISTOV

Avstrijska socialna demokracija pa je zvesta svoji vsenemški politiki videla v „Anschlussu“ tudi uresničenje svojega socialističnega programa. Njeno zadržanje ni ostalo v mejah „lojalnosti“, ampak je socialdemokratsko vodstvo idejno in programsko odobravalo nacizem ter se tako izreklo za nemški imperializem. Na uradnem dnevu zbornice delavcev in meščanov v Velikovcu 14. marca 1938 je govoril tudi bivši sekretar socialdemokratske stranke na Koroškem današnji predsednik koroške SPOe Wedenig. V splošno odobravanje navzočih je dejal, da se delavstvo zelo veseli, ker je končno združeno z velikim bratskim rajhom, kar je bilo v narčtu že v ustavi republike Nemške Avstrije v letu 1918. Poudaril je, da stopa delavstvo novemu pokretu naproti s simpatijami, čeprav še ni vse v vrstah nacional-socializma. Tě simpatije pa izražajo zlasti zato, ker „Führer“ in državni kancler jamči, da bodo v težko preizkušeni Spodnji Koroški vsi dobili delo in kruha.

ZA ANŠLUS K NACISTIČNI NEMČIJI

Vso šovinistično politiko socialne demokracije iz let pred prvo republiko in v prvi republiki sami pa je nakazal dr. Renner v svoji izjavi 3. aprila 1938 dopisniku „Neues Wiener Tagblatt“. Ob tej priložnosti je tudi poudaril, da bo glasoval za Hitlerjevo Nemčijo in s tem neoficierno pozval vso avstrijsko socialno demokracijo, da stori isto. Dejal je:

„Kot prvi kancler Nemške Avstrije sem 12. novembra 1918 v državnem zboru predlagal in dosegel, da so sprejeli skoraj soglasno: Nemška Avstrija je sestavni del nemške republike. Kot predsednik delegaci-

je sem se v St. Germainu več mesecev boril za „Anschluss“. Stiska in sovražna zasedba mej je prisilila državni zbor in tako tudi mene, da smo se podvrgli ponižanju mirovne pogodbe in pogojni prepovedi „Anschlusa“. Kljub temu sem od leta 1919 v številnih spisih in zborovanjih v Avstriji in v rajhu nadaljeval borbo za „Anschluss“... Čeprav nismo dosegli „Anschlusa“ na tak način, kakršnega priznavam jaz, je sedaj

dan 12. novembra 1918... Kot socialdemokrat in s tem kot prvobornik za pravico samoodločbe narodov, kot prvi kancler nemško-avstrijske republike in kot bivši predsednik mirovne delegacije v St. Germainu bom glasoval z „Da!“

Vsa ta dejstva znova potrjujejo vso nedoslednost ter šovinistično in reakcionarno politiko avstrijskega socialdemokratskega vodstva. Obenem pa tudi osvetlujejo pak-

Slovenska hiša pozimi

vendarle tu in je zgodovinsko dejstvo. Gledam na to dejstvo kot na resnično zadoščenje za ponižanja v letih 1918—1919, za St. Germain in Versailles. Moral bi zanikati vso svojo preteklost kot prvobornik za pravico samoodločbe narodov in prav tako nemško-avstrijski državnik, če ne bi pozdravil z veseljem srcem tega velikega zgodovinskega dejanja, to je ponovne združitve nemškega naroda. 20 letna blodnja avstrijskega ljudstva je sedaj končana, vrača se k izhodišču, k svoji slovesni izjavi na

tiranje Piescha z nacistom Rainerjem in Natmessnigom. Ta osvetlitev Piescheve krivde pa tudi ne dopušča nikakega še tako izumetničenega dvoma o utemeljenosti jugoslovanske obtožbe in obtožbe vseh koroških Slovencev.

Značilno pri tej ključni obrambi Piescha z napadom na tov. dr. Petka in dr. Tischlerja pa je, da je socialistično vodstvo poskušalo oblatiti tudi Osvobodilno fronto! Ko so torej avstrijski reakcionarji vendarle našli na Koroškem dva „nacisti“ (najbrž

Zakon o kolektivni pogodbi:

Proti enotnosti in koristim delavstva

Reakcionarno in kapitalistično gospodo iz OeVP je že dolgo časa bolelo, da enotna, nadstrankarska Zveza sindikatov tako odločno zastopa in brani koristi delavstva. Marsikaj je ta gospoda storila, da bi zmanjšala vpliv sindikatov ter da bi Zveza sindikatov ne mogla soodločati pri reševanju vprašanj, ki so bistvenega pomena za koristi najširših množic delavstva. Že v začetku tega leta je pisal reakcionarni tisk avstrijske „ljudske“ stranke: „Odločilni vpliv Zveze sindikatov (Nebenregierung) mora biti uničen. Leta 1947 se bo odločil položaj Zveze sindikatov.“ Reakcionarno vodstvo socialistične stranke je zdaj prišlo do pomoči kapitalistični OeVP. Obe vodstvi skušata razbiti delavsko enotnost s tem, da sta prepredili Zvezi sindikatov, da bi pri sklepanju kolektivnih pogodb nastopala kot edina prava zagovornica delavskih interesov. Kljub temu, da je skupščina delavskih zbornic soglasno sprejela sklep, ki zahteva za zakon o kolektivni pogodbi priznanje Zveze sindikatov kot edine upravičene pogodbenice za delojemalce, so zastopniki OeVP in SPOe v socialno-političnem odboru parlamenta sklenili in sprejeli osnutek zakona o kolektivni pogodbi, ki predvideva kot pogodbenike prostovoljna poklicna združenja delodajalcev in delojemalcev. S tem so Zvezi sindikatov odvzeli pravico, da bi odločala pri tako važnem vprašanju, kakor je vprašanje kolektivnih pogodb.

Socialistično vodstvo je tako spet izdalo koristi delavstva. Toda izdalo jih ni le s tem, da je s svojimi glasovi omogočilo sprejetje takšnega nedemokratskega in protidelavskega osnutka zakona o kolektivnih pogodbah, ne le s tem, da je kršilo soglasne sklepe delavskih zbornic in odvzelo Zvezi sindikatov možnost odločanja pri sklepanju kolektivnih pogodb. Izdalo jih je tudi s tem, da je protestiralo samo zaradi lepšega, v resnici pa pristalo na to, da zakon o kolektivni pogodbi ne velja za poljske in gozdne delavce. V nadomestilo za to je SPOe podprla ustanovitev pravih uradov in ohranitev ter nadaljnje životar-

jenje osrednje mezdne komisije. Edino komunistični poslanec Elser je dosledno branil sklepe skupščine delavskih zbornic in se uprl takšnemu osnutku zakona, ki bo ščitil bogataše in izkoriščevalce delavcev, Zvezo sindikatov pa napravil nesposobno, da bi pomagala delavstvu z odločujočim vplivom.

Osnutek avstrijskega zakona o kolektivni pogodbi je značilen primer, kako reakcija bolj in bolj utrjuje svoje položaje. Žal dokazuje tudi, da lahko reakcionarji po „mili volji“ izrabljajo socialistično vodstvo s svojim neodločnim in polovičarskim zadržanjem socialistično vodstvo pomaga slabiti položaj delavstva in onemogoča resnično napredno socialno zakonodajo. Novi za-

namesto nacistična Natmessniga, s katerim je prijateljsko razpravljajal Piesch o prevzemu oblasti in katerega so pred kratkim izpuštili, so že začeli govoriti, da je tudi OF slovenskega naroda na Koroškem — nacistična. Nacisti naj bi bili torej po nazorih teh reakcionarnih socialistov najodločnejši protifašisti nacistična pa edina organizacija, ki je v mejah rajha začela in vodila boj proti Hitlerjevimi hordam. Vsi ostali, zlasti socialdemokratsko vodstvo, pa naj bi bili „čisti“ demokrati.

VLOGA AVSTRIJSKE SOCIALDEMOKRACIJE

Dejstva pa kažejo vso reakcionarno vlogo avstrijskega socialističnega vodstva in dokazujejo:

da je socialdemokratsko vodstvo vedno ljubimkalo z idejo anšlusa, tako podpiralo nemški imperializem in s tem nacizem;

da je s svojim nadoslednim stališčem, z istovetenjem nacizma s svojim socialnim programom in z izdajo delavskega naprednega gibanja dejansko pomagalo nastopajočemu nacizmu;

da je v času borbe proti nacizmu proglašalo politiko „čakanja“ ter celo paktiralo z nacisti in tako oviralo resnično napredne delovne množice v njihovem osvobodilnem boju;

da je v enem žepu nosilo nacistično geslo o „nedeljivi“ Koroški, v drugem o samoodločbi (seveda brez pravice odcepitve) dejansko pa je vedno stalo na pozicijah nemškega imperializma;

da je podpiralo politiko svetovnih imperialistov in da to dela še danes.

Koroški Slovenci so spoznali vso to politiko, jo okusili na lastni koži in tudi vedo, kako bodo odgovorili na vsa nasilja, na hinavske obljube, pa tudi na nesramna podtikanja. Svetovna napredna javnost pa pozna in spoštuje osvobodilno borbo slovenskega naroda, torej tudi koroških Slovencev, ter ve ceniti napredno in svobodoljubno vlogo Osvobodilne fronte. Prav tako je že pravilno ocenila značaj avstrijskega socialističnega vodstva, ki kakor zapadne socialdemokracije nudi podporo svetovni reakciji, zavira razvoj resnično naprednih sil v svetu in ruši ter izdaja enotnost delovnih množic.

konski osnutek o kolektivni pogodbi kaže, kako so tudi v avstrijskem socialističnem vodstvu na delu ljudje, ki skušajo razbiti delavsko enotnost, kakor poskušajo to v službi tuje reakcije socialdemokratski voditelji v Nemčiji, v Italiji pa socialisti, ki jih vodi Saragat.

Toda avstrijski delavci so odločno proti tem in takšnim poskusom, ki trajno nikakor ne morejo uspeti. Gornjeavstrijski sindikat kovinarskih in rudniških delavcev, ki ima 21.000 organiziranih članov, je že poslal vladi resolucijo, v kateri odločno protestira proti osnutku omenjenega zakona. V tej resoluciji zahteva priznanje avstrijske Zveze sindikatov kot edine upravičene pogodbenice za delojemalce. Dalje zahteva, naj štiti ta zakon tudi poljske in gozdne delavce, naj se ukinejo osrednje mezdne komisije in pravi uradi in ustanovijo delavska sodišča.

Z zločinci pred sodišče

Dr. Gruber je odgovoril sovjetskemu zastopniku Fjodoru Gusevu, da so bili nacisti pri nacističnem načrtu o izselitvi 50.000 koroških Slovencev mišljeni tudi Slovenci iz priključene Kranjske; to potvorbo je ves reakcionarni tisk objavil z velikim hropom. Gruber je s tem svojim odgovorom, ki ob znanem dejstvu, da je bila izselitvena akcija koroških Slovencev popolnoma samostojna, nikakor ne drži — hotel rešiti avstrijsko pravljico o 26.000 koroških Slovencev in hkrati omiliti in zmanjšati nacistična nasilja nad našim narodom. Gornjeavstrijski reakcionarni listi so v tej zvezi prišli celo tako daleč, da so pisali o nasilni izselitvi koroških Slovencev kot o nekakšni neresni, propagandistični bajki. Namen vse reakcionarne gonje v tisku je prozoren. Pred svetovno javnostjo je treba zanikati sleherno nasilje nad koroškimi Slovenci ter podkrepiti lažljivo teorijo o »zgodovinski, mirni asimilaciji« slo-

venskega naroda na Koroškem, prevzeto od nacističnega Wutteja.

Iz istega vzroka pa zavlačujejo tudi sodno razpravo proti najhujšim nasilnikom kor. Slovencev, proti Maier-Kalbitschu, Fritzu in drugim zločincem. Doslej so se vselej izgovarjali, da teh zločincev ne morejo soditi, ker so v zavezniških rokah. Sedaj pa je bilo v zvezi z izročitvijo vojnega zločinca Rainerja Jugoslaviji že v drugi uradno razglašeno, da je Maier Kalbitsch že od 1. maja 1946 na deželnem sodišču v Gradcu.

Koroško slovensko ljudstvo, ki se še dobro spominja vsch nečloveških grozodejstev, ogorčeno zahteva, da se ti zločinci, predvsem Maier-Kalbitsch, postavijo takoj pred sodišče. Slovensko ljudstvo ima v rokah toliko dokazov o krivdi tega zločinca, da nikdar ne more verovati, da avstrijska sodišča še niso imela možnosti zbrati do-

(Nadaljevanje na 4. str. spodaj)

Po naši zemlji

OSVOBODILNA FRONTA ZA SLOVENSKO KOROŠKO
Pokrajinski odbor

Celovec, 22. februarja 1947.

„Tekmujmo za priključitev k Titovi Jugoslaviji“

Vabilo

Dne 7. marca 1947 ob 9. uri bo pri Kreutzwirtu v Celovcu, St. Vidska cesta (Annabichl) plenum Pokrajinskega odbora OF za Slovensko Koroško.

Pozivamo vse delegate in zaupnike, da se plenuma obvezno udeležijo, ker je to najvišji organ OSVOBODILNE FRONTE kot vseljidske politične organizacije koroških Slovencev.

SMRT FAŠIZMU — SVOBODO NARODU!

ŽELEZNA KAPLA

Za nedeljo, 23. februarja je bilo sklicano v Železni Kapli zborovanje SPOe, h kateremu se je zbralo kakih 100 ljudi, kasneje se jim je pridružil še kakih 100 poslušalcev. Govoril je predsednik koroške socialistične stranke Ferdinand Wedenig. Že takoj po začetku zborovanja je moral govornik ugotoviti, da se prisotni z njegovimi izjavami ne strinjajo. Smatral je za potrebno, da je miril ljudi z izjavami, ki so pri poslušalcih vzbudile večkrat skoraj veselo razpoloženje, posebno ko je pozival, naj ljudje ohranijo mirne živce, pa naj pride kar koli. Če pride k nam Jugoslavija, se socialistom ni treba ničesar bati, češ saj smo socialisti s 60-letno tradicijo in se nismo kaj takega pregrešili, da bi se bali Jugoslavije. Tudi o denacifikaciji je govoril, pa ga je prekinil glas iz množice, naj bi pričeli z denacifikacijo kar od zgoraj Go-

spod Wedenig je v zadregi začel izjavljati, da ni nobenih dokazov za to, da bi bil Piesch nacist. Nato je govoril predvsem o gospodarskem položaju, vendar mu je ljudstvo sproti vpadalo v besedo. Ko so ga prekinili klici „Živela OF!“, si je govornik pomagal iz zadrege s kislim pritrjevanjem. Ko pa je poskušal napadati vodstvo OF, so ga navzoči opozorili, da govori v Železni Kapli in da je Ž. Kapla dala 130 partizanov, ki so se pod vodstvom OF borili. Izjavil je tudi, da je njegova stranka proti letakom, ki so nastlani po Koroški, z reakcionarnim geslom o „nedeljivi Koroški“. Njegova izjava so zborovalci večkrat prekinili z vzkliki „Živela OF!“, kadar pa je poskušal napadati našo ljudsko organizacijo, ga je prekinil ropot.

Tako je slovensko ljudstvo v Železni Kapli sprejelo in odpravilo socialista gospoda Wedeniga.

Krik po agrarni reformi

Iz vseh krajev Koroške, posebno pa iz tistih, kjer delovni ljudje še vedno tlačanijo raznim nemškimi grofom in baronom, prihajajo na naše uredništvo dopisi, ki vedno bolj glasno zahtevajo v deželi agrarno reformo. Tako nam piše naročnik iz velkovškega okraja:

„V teh dneh, ko je Jugoslavija tako odločno zahtevala priključitev Slovenske Koroške, še prav posebno čutimo vso težo odvisnosti od zemljiške gospode. Ta odvisnost je prav tako mnogo prispevala k potujčevanju v našem okraju. Na Rudi, v Gorenčah, v Grebinskem Kloštru, v Vovbrah smo mali posestniki popolnoma odvisni od Helldorfovih, sedaj Leitgebovih posestev. Enemu je potreben travnik, drugemu njiva, tretji mora prositi za drva in steno, nimamo svojih pašnikov in za vse to je potrebno soglasje nemškega barona. Kdor mu ni po volji, ne dobi ničesar. In tako smo morali ob plebiscitu na njegovo zahtevo oddati glas za Avstrijo, pozneje smo

morali voliti po njegovi volji in pri ljudskem štetju smo se morali vpisati za Nemce. Ko je prišel Hitler, so nas začeli še bolj izrabljati za najtežja dela in nas pošiljali na fronto. Tedaj smo spoznali, da so partizani naši osvoboditelji in v najtežjih dneh je v naših dušah zagorela vera v lepšo in boljšo bodočnost.

Po zlomu nacizma smo doživeli novo razočaranje, kajti v Avstriji se ni prav nič spremenilo. Isti gospodje, ki so prej verno služili Hitlerju, so ostali na svojih položajih in prav nič nas ne sme premotiti, če so se nekoliko rdeče obarvali. Zato vidimo odvisni kajžarji in mali kmetje edino rešitev v agrarni reformi in zato tudi z vso odločnostjo zahtevamo priključitev k Titovi Jugoslaviji. Tam so agrarno reformo že izvedli in danes ima zemljo res tisti, ki jo obdeluje. To je zahteva malega kmeta in poljskih delavcev, za ta cilj so se borili naši predniki, ker bomo samo tako postali resnično svobodni na svoji lastni zemlji.“

(Nadaljevanje iz 3. strani)

volj obremenilnega gradiva za pričetek sodne razprave. Vsako nadaljnje zavlačevanje samo potrjuje naš sum, da se avstrijske oblasti bojijo sodne razprave, ker bi prišle na dan stvari, ki bi postavile na laž vse »argumente« avstrijskih pomenic in trditev o koroškem vprašanju. Koroški Slovenci vsekakor dobro vemo, da je bil Maier Kaibitsch vsemogočni »paša« nad tako imenovanim »mešanim ozemljem« in da ga ni bilo oblastnega ukrepa, ki bi bil izšel brez Kaibitschevega privoljenja.

Prav tako vemo, da je bil Kaibitsch tudi za vlade deželnega glavarja in sedanjega preiskovalnega sodnika dr. Sucherja edino »pristojen« za vsa narodnopolitična vprašanja v Slovenski Koroški. Maier-Kaibitsch je bil — in to pribijemo! — kot vodja urada za utrditev nemštva pod nacisti prav tako kot glavni tajnik Heimatbunda duša vsega raznarodovalnega dela, ki je naraščalo desetletja ob podpori vseh koroških oblasti, društev in podjetij in ustanov ter ustvarjalo tisto duševno nastrojenje, ki naj bi po njegovem

načrtu (razvit v predavanju pred funkcionarji NSDAP v Celovcu 10. julija 1942) dokončno uničilo slovenski življenj na Koroškem!

Njegov načrt je bil le deloma izveden; že delna izvedba pa je povezana s tolikimi zločinstvi, da pomeni strašno obtožbo raznarodovalne politike zadnjih desetletij na Koroškem. Zato bi obsodba Maier-Kaibitscha pomenila hkrati obsodbo raznarodovalne politike saintgermainske Avstrije, ki so jo izvajali pod geslom »Kärnten frei und ungeteilt«. Pod tem geslom je prejel Piesch oblast iz rok nacističnega gauhauptmana Natmessniga, ki so ga — kar je posebno značilno — pred kratkim tudi izpustili iz zaporov. Kdo so tisti, ki izpuščajo vojne zločince na svobodo? Ali se boje, da bi tudi Natmessnig morda preveč povedal?

Koroški Slovenci zahtevamo, da se takoj zapro in postavijo pred sodišče: bivši gauhauptman Natmessnig, bivši voditelj puča leta 1934, štabni šef SA Rauter, predvsem pa, da se izvede razprava proti Maier-Kaibitschu, Fritzu in njihovim pomagačem, ki so krivi nešteti zločini nad slovenskim narodom na Koroškem!

Mladina izpolnjuje tekmovalne obveze

V nedeljo, 23. februarja dopoldne je mladina iz Dobrle vasi postavljala in nameščala napisne table s slovenskimi imeni krajev, kažipotov in s slovenskimi označbami javnih poslopij na pošti, občini itd. v Dobrli vasi. Pri tem so se močno razburjali razni nacistični šovinisti, med drugimi bivši nacistični občinski tajnik Kummer, ki je bil na zahtevo protifašističnega prebivalstva sicer odstavljen, vendar pa še zmeraj stanuje v občinski hiši. Prav tako se je hudo razburjala tudi poštariča.

Prebivalci iz St. Ilje, Skofič in Loge vasi so se že v soboto popoldne na dveh vozovih odpravili na delo, da razmestijo po občinah napisne table s slovenskimi napisi. Mladinci so opravljali to delo z velikim navdušenjem ob petju partizanskih pesmi. Namestili so slovenske napise krajev v Vrbi, Skofičah, Logi vasi, St. Ilju in Dječicah. Nacistični pobalini so morali seveda takoj nastopiti kot »kulturonosi« in so v varstvu teme razbijali in odstranjevali slovenske napise.

Iste dne so nacistični pobalini, bivši člani Hitlerjeve mladine, napadli kmeta Slameja iz Čirkovč, ko je peljal kulise za prireditev slovenskega prosvetnega društva za društveni oder v Pliberku. Napadli so ga zlikovci v Nonči vasi, ki so že 15. avgusta 1946 potrgali in razbili kulise za uprizoritev »Miklove Zale«.

VOVBRE

Naša občina leži na vznožju Svinške planine. Njeni prebivalci so večinoma kmetje in delavci, le nekaj malega je obrtnikov. Po narodni pripadnosti je 98 odstotkov Slovencev in le 2 odstotka je priseljenih Nemcev. Zadnjih 80 let so Slovenci izpostavljeni najhujšemu ponemčevanju. Krivice, ki so se dogajale koroškim Slovincem, kriče z vsake slovenske vasi, iz vsake hiše. Kdor se je čutil Slovenca, je bil v nemških očeh manjvreden član človeške družbe.

V občini ima baron Helldorf obsežna posestva. Njegova rodbina se je pred 80 leti priselila iz Prusije. Slovenski kmet in delavec sta v veliki meri odvisna od zemljišč, ki jih imata v najem od barona. Delavci so odvisni od dela v Helldorfovih podjetjih. Njegova uprava je ves čas zadnjega pol stoletja izvajala nad Slovenci brezobzirno nasilje. Kdor se pri ljudskem štetju ni vpisal za Nemca ali pa pri volitvah ni glasoval za nemške stranke, so mu odpovedali najeto zemljišče, delavcem pa uprava ni dala dela, tako da so slovenske družine bile prepuščene stradanju in gospodarskemu poginu.

Ko so pri občinskih volitvah zmagali Slovenci, je to nemške šoviniste tako razdražilo, da so Helldorfovi upravitelji nahujskali nad Slovence navadne pretepeče, kakor sta bila to Simon Gorencel in Matija Hanžur. Pri napadu sta bila težko ranjena kmeta Jurij Primuš iz Šmartna in Valentin Slamanik iz Hudega kraja. Pri sodni razpravi pa sta bila Primuš in Slamanik obsodjena na tri dni zaporov, oba napadalca pa sta bila oproščena. — Slovenec je bil pač pred oblastmi brezpraven.

Pri ljudskem štetju leta 1910 so uradno našli 85 odstotkov Slovencev, leta 1923 pa le še 35 odstotkov, čeprav se v teh letih slovensko prebivalstvo ni zmanjšalo ali preselilo. Avstrijska ljudska štetja so bila navadna sleparija.

„JUNAKI ZA PLOTOM“

Zadnjič smo vam poročali, kako so tekmovali naši mladinci in naši najmlajši v Dobu pri Pliberku, danes vam bi pa radi povedali, da smo se odločili v naši občini postaviti zopet slovenske napise. Na glavnem križpotju smo ga postavili že dvakrat, vselej pa so se našli »junaki za plotom«, ki so v varstvu noči odstranili slovenski kažipot in s tem spet enkrat dokazali svojo nacistično »kulturo«. Pa se motijo ti klavirni »kulturonosi«, če mislijo, da bodo s takim pobalinskim početjem oropali deželo slovenskega značaja. Ne bomo odnehali prej, dokler naša domovina ne bo nosila spet slovensko lice v popolni svobodi in enakopravnosti.

SVOBOA JE ZLATA,
SVOBODA JE VSE,
ZANJO SE BORIMO,
ZANJO VSAK NAJ MRE.

Mladina iz Sveč je v okviru prosvetnega društva »Kočne« nastopila na pustno nedeljo z igro »Stari grehi«. Dvorana je bila do zadnjega kotička polna, gledalci so napeto sledili dogodkom na odru. Med posameznimi prizori je pel moški in mešani zbor pod vodstvom Jokeja Beguša.

S to prireditvijo je sveška mladina spet pokazala, da noče zaostajati za drugimi, posebno sedaj, ko gre za naše pravice. Z veseljem smo prevzeli naloge, ki so nam jih namenili, in upamo, da jih bomo v polni meri izpolnili.

Tudi smihelska mladina je pridno na delu. Na pustno nedeljo je prosvetno društvo »Peca« priredilo pri Šercerju dobro uspelo prireditev. Najprej so nastopili pionirski z enodejanko »Pravica«, ki obravnava odlomek iz življenja istrskih Slovencev. Sledila je vesela spevoigra »Vasovalec«, kar je za naše odre še novost. Žal se zaradi mpozličnih prireditev v bližnji okolici in zaradi hudih zametov naše prireditve ni mogel udeležiti celoten pevski zbor, da bi izpolnil program še z drugimi pevskega točkami. Na koncu je prišla na račun tudi lahkonoga mladina ob zvokih slovenske godbe. Tovarišu režiserju Žurmanu in tovarišici Gradišnikovi Miciki gre zahvala za to uspelo prireditev.

TAKO JE POTUJČEVALA „SUDMARKA“

Leta 1930. je v Medgorjah pogorelo šolsko poslopje. Ko so ga pozidali, so napravili še en razred, tako da je postala celo štirirazredna. Večji del stroškov je krila »Sudmarka«. Posojilo pa je dala samo s pogojem, da postane šola čisto nemška. V tem primeru bi se plačevali samo obresti. Če pa bi se vpeljala slovenščina, pa čeprav samo v prvem razredu, se mora takoj vrniti ves kapital z obrestmi vred. In tako je postala medgorska šola čisto nemška. Tedanji nadučitelj Marinitsch je na svojo roko izločil iz pouka latinico in otroci so pisali in brali samo gotico. Na ta način je postala šola v Medgorjah bolj nemška kot kjer koli v Prusiji. — V radiu in časopisih pa si danes drzno trditi, da smo imeli koroški Slovenci dvojezične šole.

OSVOBODILNA FRONTA in SPZ

naznanjata:

V soboto, dne 1. marca 1947 ob 19. uri in V nedeljo, dne 2. marca 1947 ob 14. uri pri Prangerju v Zmotičah proslava Majerja Ziljskega.

V nedeljo, dne 2. marca 1947 v Kotmarju vasi ob 14. uri v Trabesnjah pri Dovjaku Prosekarjeva proslava; — v Dobrli vasi ob 15. Kutejeva proslava.

V nedeljo, dne 9. marca 1947 ob 15. uri v Narodnem domu v Dobrli vasi igra »Revček Andrejček«. Gostovali bodo igralci iz Smihela pri Pliberku; — v Svečah ob 13.30 uri pester spored »Petja moč in lepota«.

KMEČKA ZVEZA ZA SLOV. KOROŠKO

naznanja:

V torek, dne 4. marca 1947 enodnevni kmetijsko-gospodarski tečaj za pliberški okoliš pri Brezniku v Pliberku. Začetek točno ob 9. uri dopoldne. Predavanja iz splošnega gospodarstva, poljedelstva, sadjarstva, živinoreje in živinodravstva, gozdarstva in gospodinjstva.

V četrtek, dne 6. marca 1947 ob pol 10. uri seja osrednjega odbora v Celovcu, hotel »Črni orel«. Udeležba za vse članke osrednjega odbora obvezna.

V nedeljo, dne 9. marca 1947 ob pol 10. uri javno zborovanje v Skofičah v prostorih posojilnice; — ob 14. uri članski sestanek pri Cingelcu na Trati.

GOSTILNA „PETERHOF“

Valentin Pavlič, Celovec — St. Peter se priporoča vsem Slovincem.

Koroški partizani Fjodoru Gusevu

V zvezi z odločnim stališčem zastopnika Sovjetske zveze, ki je poudaril, da bo Sovjetska zveza podprla pravične zahteve Jugoslavije, so poslali koroški partizani Fjodoru Gusevu naslednjo resolucijo:

„Mi koroški partizani, ki smo se pod vodstvom maršala Tita in v okviru Jugoslovanske armade borili proti fašizmu v tej deželi, za katero se zdaj bije diplomatski boj, Vam pošiljamo najiskrenejše pozdrave in se Vam zahvaljujemo za Vaše odločno stališče, s katerim ste na londonski konferenci podprli pravične zahteve jugoslovanske vlade, ki jih vsebuje jugoslovanska spomenica.

Mi koroški partizani smo že v času osvobodilne borbe na izpostavljenih položajih znotraj tako imenovane Hitlerjeve trdnjave videli v Sovjetski armadi in v junškem sovjetskem ljudstvu največjo pomoč in rešitev. Ta zavest nam je vlivala vero v zmago tudi v najhujših dneh. Danes lahko s ponosom pokažemo na svoj prispevek za uničenje fašizma.

Težko smo bili razočarani, ko so ob koncu vojne naše enote v okviru Jugoslovanske armade morale zapustiti deželo, ki smo jo mi branili in osvobodili, deželo, kjer je pokopanih več ko tisoč naših padlih tovarišev.

Pozneje smo doživeli še večja razočaranja. Prav mi partizani in naše družine smo morali trpeti ponovna zapostavljanja in preganjanja, medtem ko se še vedno mnogo vojnih zločincev sprehaja na svobodi. Organizacija partizanov je bila prepovedana, naša Osvobodilna fronta, ki je vodila vsa borba proti fašizmu, uradno še danes ni.

Porušili bomo krivično, vsiljeno mejo

Mladinci in mladinke Slovenske Koroške so poslali iz svoje pokrajinske konference v Dolah ob Vrbskem jezeru slovenski mladini sledeče pismo:

•BRATSKI MLADINI SLOVENIJE!

„Iz prve letošnje pokrajinske konference Zveze mladine za Slovensko Koroško Vam pošiljamo plamete in borbene pozdrave. Bratje, vedno nas je razdruževala krivična, vsiljena meja. V narodnoosvobodilni borbi smo se združili borili proti skupnemu sovražniku — nemškemu nacifašizmu — za osvoboditev naše domovine. Vaše žrtve so poplačane s svobodo, ki jo uživata v FLRJ.

V Titovi Jugoslaviji uživa mladina vse pravice svobodnega človeka v svobodni ljudski državi. Za te pravice smo se borili skupaj. Toda koroška mladina še nima teh pravic. Reakcionarne oblasti ovirajo delo

priznana in ne uživa tistih pravic kakor ostale politične stranke.

Odnos oblasti do koroških Slovencev ima še vedno stari sovražni značaj. Proti naši borbi so vsi oblastni in podzemeljski nacistični krogi, do katerih se ni segla denacifikacija. Uradni zastopniki Avstrije nastopajo proti našim pravičnim zahtevam s starimi protislovenskimi in lažljivimi argumenti. Kot v zasmeš našem trpljenju in žrtvam se danes najvdanejši slugi, ki so ostali Hitlerju zvesti do zadnje minute, delajo za najboljše protifašiste. Še danes zasledajo najodgovornejše uradne položaje v deželi. Uradni avstrijski krogi si skušajo celo prilastiti naše žrtve in težko priborjene uspehe. Pred mednarodno javnostjo hočejo prikazati naše bataljone za svoje, lastijo si naše borbe in naše trpljenje, da bi oprali lastno krivdo in našli argumente za zagovarjanje svojih protislovenskih in protidemokratskih ciljev.

Na vse te krivice odgovarjamo mi koroški partizani s tem, da pod vodstvom naše Osvobodilne fronte nadaljujemo borbo za osvoboditev Slovenske Koroške. V času najtežjih preizkušenj smo se naučili ljubiti svojo domovino in čuvati svoje pravice. Zato v borbi za izpolnitev svojih zahtev ne bomo popustili prej, dokler ne dosežemo tega, kar je naše, to je pravico do združitve z našimi brati v skupni domovini, v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

Prepričani smo, da bodo zastopniki Sovjetske zveze — prvoboriteljice za pravičen mir in resnično demokracijo — tudi v bodoče odločno podpirali naše utemeljene zahteve.

naše mladinske organizacije, ki je nastala v času težkega narodnoosvobodilnega boja in se kalila v borbi proti fašizmu. Pred kratkim je koroški varnostni direktor proglasil našo Zvezo za ilegalno organizacijo in zasedbene oblasti so pozvale sekretarja Pokrajinskega odbora Zveze mladine za Slovensko Koroško, tovariša Danila Kuppra pred vojaško sodišče. Celotno naše kulturno delovanje nam onemogočajo in preprečujejo. Naše slovenske igre in prireditve napadajo avstrijski fašisti organizirano in nemoteno, avstrijske oblasti pa ne ukredujejo proti njim ničesar, kljub opozorilom. Uničujejo naše narodno premoženje, razbijajo naše odre in domove. V šolah se ponavlja stara pesem. Namesto da bi nas učili materinega jezika in ljubezni do lastnega naroda, nam kratijo pouk še tiste slovenščine, kolikor je predvidene v šolah. Do-

godilo se je, da je učitelj v občini Ribnica ob Vrbskem jezeru nagnal učence nositi kamenje v ur, ko bi moral učiti slovenščino. Podobnih primerov lahko naštejemo nešteto. V šolah nastavlja helogardistične ubežnike, ki skušajo zastrupiti mladino s sovraštvom do Titove Jugoslavije.

Slovenski antifašistični mladini na dovoljujejo, da bi službovala v javnih in privatnih uradih, dočim uradujejo v teh službah bivši SS-ovci in nemški oficirji. Na uradnih mestih izjavljajo, da je slovenska mladina samo za najbolj umazana dela. Občinski odbor v Dobri vasi je na svoji seji sklenil, da slovenske mladine ne smejo zaposliti v državnih službah, temveč da jo je treba poslati na kmetje za hlapce. Slovenski mladini onemogočajo vsako strokovno izobrazbo. Invalidi Hitlerjevih hord dobivajo invalidnino, dočim jo odrekajo invalidom narodnoosvobodilne vojske.

Slovenska koroška mladina se po krivdi avstrijskih oblasti ni mogla udeležiti dela na mladinski progri Brčko—Banoviči, kjer je sodelovala mladina vsega naprednega sveta.

Mi smo se borili z orožjem v rokah proti fašističnim nasilnikom in se nismo bali žrtvovati življenja za svobodo svojega naroda in smo zavedno sodelovali v borbi za osvo-

Okrajna mladinska konferenca v Velikovcu

Kot eno prvo velikih nalog, ki so nam bile zadane v velikem tekmovanju, smo imeli v ponedeljek, 24. februarja svojo okrajno mladinsko konferenco v Velikovcu. Nad 60 delegatov iz vsega velikovškega okraja se je zbralo v prostorih okrajnega odbora OF, čeprav je okraj skoro brez prometnih sredstev.

Konferenco je otvorila tov. Anica Prajnikova in v imenu okrajnega odbora Zveze mladine za Slovensko Koroško pozdravila vse delegate, prav posebej pa še sekretarja POOF-a tov. Karla Prušnika-Gašperja. Po pozdravnem nagovoru je povzel besedo tov. Gašper in nam v jasnih in živih slikah orisal politični položaj doma in v svetu. Jasno nam je nakazal pot, po kateri moramo stopati v vsem svojem tekmovalnem delu in pri svoji borbi za priključitev Slovenske Koroške k FLRJ. Mladina se je z burnim odobravanjem zahvalila tov. Gašperju za njegova nazorna izvajanja.

Organizacijski referat tovar. Anice Prajnikove, v katerem je nakazala razvoj naše mladinske organizacije in dala načelne smernice za tekmovalno

Gosposvetski zvon

Zapoj mogočno, gosposvetski zvon, pozdravi naše hribe in doline, Korošce budi v blagor domovine, da svobodna bo, prosta tujih spon!

Zapoj, predrami, gosposvetski zvon, nezveste, ki jih domovina kliče, stoletij suženjstva so žive priče, zavest slovensko vrni jim tvoj bron!

Da slišal te veseli bo Rožan, Podjuna, Zilja, Gore — zemlja naša, da na Koroškem nihče več ne vpraša: Kaj pa sem jaz napraviti dolžan?

Na naši zemlji se budi vihar, ves narod se v bojne vrste zgrinja, verige suženjstva v nič spreminja — iz hlapca zdaj postaja — gospodar!

Rožan

.....
bodljiv vraga slovenskega naroda. Zato si svojih pravic danes ne bomo pustili jemati. Nadaljevali bomo svoj boj do tistega srečnega dne, ko se bomo tudi mi, koroška slovenska mladina, vključili v bratske vrste delovne mladine Jugoslavije in si skupno z Vami gradili lepše in srečnejše življenje.”

delo, je sprožil živahen razgovor. Z navdušenim odobravanjem je mladina sprejela sklep konference, da bo udarniško zgradila narodni dom v Žitari vasi. Ob koncu razgovora je prispele na konferenco tov. dr. Luka Sienčnik. Na kratko je orisal pomen Zveze mladine in pokazal na napake, ki jih je opazil pri našem delu. Mogoče je prav zaradi tega žel tem burnejše odobravanje.

Nato so bile prebrane resolucije maršalu Titu in pooblaščenec zunanjih ministrov v Londonu, proglas Pokrajinskega odbora Zveze mladine za Slovensko Koroško in dve protestni noti proti aretaciji tovariša Naceta Trehtarja, ki jih je mladina sprejela z navdušenim ploskanjem in glasnim vzklikanjem.

Konferenco je končal sekretar Pokrajinskega odbora ZMSK tov. Danilo Kupper s pozivom, naj bodo naša gesla med tekmovaljem in do dokončne priključitve Slovenske Koroške k Titovi Jugoslaviji: »Tujega nočemo — svojega ne damo!«, »Na juriš!« in »S tekmovaljem v boj za priključitev Slovenske Koroške k FLRJ!«

Koroška

V BORBI

Drago: Borci izpod Arihove peči

Naše straže so opazile mnogo sovražnih patrol, drugače pa ni bilo večje spremembe. Zopet smo odhajali v vas. Na ovinku, preden prideš na stezo, smo se spogledali: z obeh strani gazijo postave, v belo oblečene. Do streljanja ni prišlo. Umaknili smo se oboji: mi in sovražnik.

Medtem je vas že vedela, kaj se dogaja. Bilo pa je prepozno. Obroč okoli nas je bil sklenjen že o polnoči. Policijski oddelki in domači valpti so zasedli vse važnejše položaje. Tu in tam so ostavili poleg sebe kakšnega nasilno mobiliziranega moža iz vasi. Vaščani so se zakleli, da ne bodo oddali strela v svoje.

Bila je noč, kakor so bile skoraj vse zimске noči pri nas. Nekoliko nerovo zaradi nočnega srečanja je kmalu minilo. Podobna in še vse drugačna srečanja s pesmijo mitraljezov so bila za nas vsakdanja reč. Tudi tokrat bi bila, da ni bilo snega, ki nas je izdajal in zadrževal.

Blizalo se je jutro. Ob zamenjavi straž je eden stražarjev opazil močno skupino prodajajočih zelencev. V bunkerju so odredili pripravo stanje in po skupnem posvetu so se tovariši odločili za premik. Bunker je namreč ležal v kotlini, ki bi jo bilo težko braniti.

Sam nisem bil zraven, je pripovedoval dalje tovariš Jože. Trojica smo bili v tem času na patroli. Ko smo se vrnili, je bil bunker že prazen. Čakal nas je le tovariš, ki nas je opozoril na odhod tovarišev in nas pozval, naj pohitimo za njimi.

Sledili smo po globoki gazi. Nihče od

nas ni vedel takrat, da ima fašistični oficir skico vsega terena in v njej načrtano naše središče. Nihče ni slutil, da vodijo fašistične enote s pomočjo rad. oddajnikov načrtno obkoljevalno akcijo. Naš stražar je opazil le majhno skupino.

Gaz naših tovarišev, po kateri smo šli, je vodila preko gozdne jase. Ze smer sama nam trem ni ugajala. Prekasno pa je bilo spreminjati sklepe. Treba je bilo dohiti glavino. Vtem, ko smo to razmišljali, je zagrmelo z vseh strani. Naše tovariše je zajelo vprav v sredini naslednje jase in na začetku mladega gozda.

Boj je bil kratek, samoobramba neučinkovita. Niti herojstvo naših tovarišev ni moglo spremeniti železnih dejstev, da smo imeli malo municije, neugoden položaj brez kritja in da nas je oviral globoki sneg. Fašisti so pobesneli navalili. Naše tovariše so metale bombe. Poslednjo je vsaka prihranila zase.

Mi trije smo bili oddaljeni od glavnega prizorišča borbe kakih 500 metrov. Vprav tako kot naši tovariši smo bili uspešno obkoljena divjačina, ki se ne more braniti pred lovci. Sovražnika, ki je sipal na nas celo točo krogel, sploh nismo videli. Naše brzostrelke so zapele, vendar monotone pesmi sarcev nismo preglasili. Smrt... smrt, so peli mitraljezi. Kratek je bil naš posvet sredi jeklene toče. Krenili smo v drugo smer. Z jase v gozd, je bila naša prva in prava misel. Obroč se je očividno zoževal na našem napornem pohodu po celem snegu, ki se je vdiral ponekod za čelga člo-

veka. Med točo krogel smo naleteli za smreko na moža s puško. Sprožili smo vsi trije — a strela ni bilo. Zamrznjeni sprožilci so zdrseli brezslušno, igla ni imela učinka. Mož za smreko pa je stal. Povesil je orožje in nas gledal. Čudna zadeva: fašistični vojak ne strelja na partizane. Pozabili smo na prisiljeno mobilizirane rekrute iz vasi. Ničesar nismo govorili s človekom. Sli smo mimo njega, morda nekaj metrov vstran, razoroženi z brzostrelkami, ki niso delovale.

Mož pa ni streljal. Tiha zveza med nami in vasjo je vzdržala. Kakor smo kasneje zvedeli, je bil mož eden izmed prisilno rekrutiranih iz vasi. Na tem mestu smo se ognili prvega obroča.

Vse to so nam pripovedovali zvečer v vasi, ko so objokovali naše tovariše. Vas je bila preplašena. Bala se je, da bo živi ujeti izdal. Mi smo zagotavljali, da partizan ne izdaja. Tovariš kurir ni izdal. Svojo molk je plačal s prestreljeno glavo. Bil je star 16 let.

Vas si je opomogla. Strah se je umaknil sovražstvu in želji po osveti. Po vsem tem smo prihajali še česče, vas pa je pozivala svoje v naše vrste.

K nam vsem pa je prihajala pomlad. Sneg se je talil, hudournik v Suhi je močno narastel in drl v dolino, gozdovi pa so dobivali svetlejša barve.

Vas sama je bila že kopna, vsi sledovi so izginili. Sestanki so bili vse bolj pogosti, ljudje so bili bolj vedri. Stari Stročec je obljubljal vsakih 14 dni: še dva tedna, pa jih bomo! Mladinke pa so pripravljale pomladanska oblačila, vezle značke OF in šivale trobojke z zvezdami svobode.

Z vzhoda, severa in juga so se nezadržno valile armade. Najprej so prišle z nami čete, nato bataljoni, odredi in brigade. Vas pa je nato praznično sprejemala. Bila je vsa v cvetju in židane volje.

Izven vasi pa so se potuhnili, kajti praznovala je vas pod gozdom. Starec v vasi, ki je že čakal na svojo zadnjo uro, je dejal: Sedaj lahko umrem, saj so naši fantje v dolini!

Tisti izven vasi pa so že spet kovali načrte in jih kujejo brčkone še danes. Nekdo jih je celo že glasno izrekel: „Pastirji bi hoteli praznik. Vendar naj vedo, da zanje ni praznika. Kaj sploh prav za prav mislijo? Za pastirje je samo delovni dan. Le izvoljenci praznujejo!”

Vas pa je bila in bo samosvoja. Do nje prodre žarek svobode. Zanj so dali svojo dragoceno kri borci, izpod Arihove peči. Vas se je željno grla ob žarku, gledi so se vsi — starci in mladina.

Niti tisti izven vasi, niti dvomljivci v vasi ne bodo premagali vasi. Kajti vas, to smo mi vsi. Izobčenci naroda in omahljivci so le posamezniki.

Na vasi se je od tistikrat že marsikaj spremenilo. Vendar moram še dodati. Naši tovariši so bili slavnostno pokopani. Izza Drave so jih prenesli v središče. Skrivaj so jih takrat zagrebli zločinci — tokrat so jih morali izkopavati. Silna množica je spremljala naše borce na zadnji poti. Sedaj so postali stražarji naše vasi.

Ce greš danes v Rož in pobaraš, kje je vas pod gmajno, boš zvedel, da jih je nešteto v dolini in širom vse Slovenske Koroške. In vse so bile trdno povezane z goro in gmajno.

Začudil pa se boš, če boš izvedel, da so tisti, ki so bili vsekdar izven vasi in ki jih je vas že tisočkrat preklela, kljub nešteti zločinom še vedno velmožje v deželi.

Vprašal boš še: Kaj pa naša vas?

Ta pa je trdoživa in vztraja pri svoji pravdi, ker ve, da jo bo dobila.

(Konec)

Nemčija med vojno in mirom

Enotna socialistična stranka Nemčije je v novembru predložila nemškemu narodu načrt ustave Nemške demokratične republike. Glavne značilnosti tega ustavnega načrta so poudarjene takoj v začetku. Nemčija je nedeljiva demokratična republika z decentralizirano upravo. Vsa oblast izvira iz ljudstva. O tem prvem osnutku bodoče nemške ustave so mnogo razpravljali zlasti v sovjetski coni Nemčije. V soglasju s sklepi, ki so jih sprejeli zavezniki glede Nemčije v Potsdamu in ki so stvarna osnova za demokratizacijo Nemčije, podpira ta osnutek idejo enotne Nemčije v parlamentarni republiki. Že sama objava tega osnutka je hud moralni udarec za tiste plasti na zapadu, ki bi rade s pomočjo nemških konservativnih elementov v ameriški in angleški coni zopet oživele srednjeveški federalizem v Nemčiji.

Enotna socialistična stranka Nemčije (SED) je s tem osnutkom nastopila proti načrtom Byrnesa in Bevina, ki izkoriščata sedanjo razdelitev Nemčije na štiri cone, da bi predvsem s pomočjo reakcionarnih plasti nemških socialdemokratov, ki se zbirajo okoli novega nemškega »firerja« Schumacherja, pripravila pot za ustanovitve »Združenih držav Nemčije«, ki naj bi po zamisli njenega avtorja Churchilla skupno s Francijo postale jedro glasovitih »Združenih držav Evrope«.

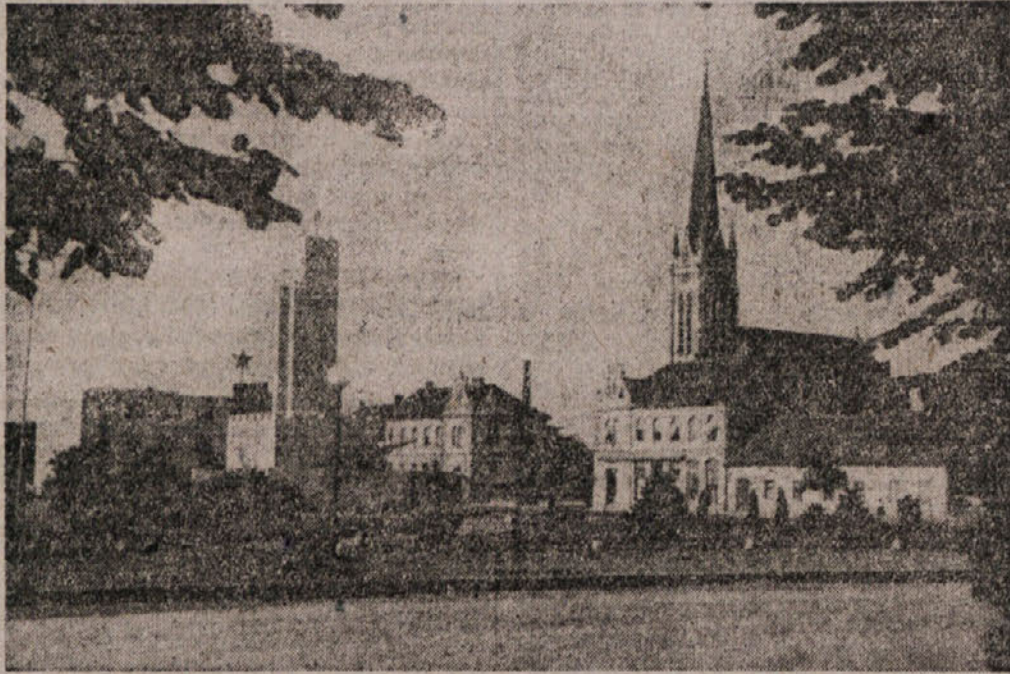
V svojem govoru v Stuttgartu je bivši ameriški državni tajnik Byrnes orisal Nemčijo kot federativno državo, ki bi jo sestavljalo 12 ali 13 avtonomnih (reci vazalnih) držav, odvisnih bolj od Amerike in Anglije kot pa od osrednjih oblasti v Berlinu. V skrbah za tržišča, ki jih je Anglija izgubila med to vojno v Južni Ameriki in drugod, je Bevin v načelu sprejel ameriški načrt o federativni ureditvi Nemčije. Angleška politika stremi za tem, da zagotovi svojemu kapitalu prvenstven položaj v Porurju in tako izrine od onod Francoze. Francija gre še dalje, ko predlaga decentralizirano federacijo neodvisnih nemških držav. Stališče ZSSR je jasno očrtal Molotov na pariški konferenci zunanjih ministrov. Nemški narod mora sam najprej odločiti o bodoči ureditvi Nemčije in dokazati, ali je odločen uničiti ostanke fašizma in militarizma.

V sedanjem trenutku ni dvoma, da

predstavlja federalistična oblika protidemokratske in reakcionarne ideje, kajti nemški federalizem nima naprednih zgodovinskih tradicij. Nemčija predstavlja en narod z enim jezikom in skupno kulturo. Zato je vprašanje enotne nemške države eno osnovnih vprašanj demokratizacije Nemčije.

Nevarnost take razdrobitve Nemčije je toliko večja, ker sedaj tudi v britanski coni pripravljajo ustavne osnutke za posamezne dežele, ki so

zagovarjata separatistične težnje. Kakšne reakcionarne težnje imajo danes bavarski avtonomisti, se je posebej jasno videlo, ko je ministrski predsednik Bavarske Högnar predlagal, naj se ustanovi funkcija bavarskega državnega predsednika. Ta predlog je sicer propadel zaradi upora v sami socialnodemokratski stranki, reakcionarjem pa je kljub enotnemu značaju Bavarske uspelo spraviti v ustavo člen o ustanovitvi druge zbornice, ki bo imela na zunaj sicer samo posvetovalne funkcije, dejansko pa bo imela zakonodajno iniciativo. Če upoštevamo, da bo ta zbornica na stanovski

Spomenik zmage v Murski Soboti

jih Angleži med tem nanovo oblikovali, da bi pojačali partikularistične težnje. Te dni so n. pr. ustanovili novo »državo« Bremen. Ni dvoma, da bodo ustave teh dežel imele »federativni« značaj. V ameriški coni, ki obsega južno Nemčijo, je razvoj še bolj napredoval. Bavarska, Württemberg, Baden in Veliki Hessen imajo že svoje ustave, v katerih so močne separatistične težnje. Razlike med posameznimi conami so vse večje, obstaja celo razlika med posameznimi deželami v isti coni. Po bavarski ustavi je n. pr. Bavarska »svobodna država«, v njej prevladuje vpliv krščansko-socialne stranke. Predlog KP Nemčije, naj bi se v ustavo vneslo, da je Bavarska del Demokratične nemške republike, sta Krščansko-demokratska unija (CDU) in Nemška socialno-demokratska stranka (SPD) odklonili in s tem še enkrat dokazali, da odkrito

podlagi, šele vidimo, kako malo napredka so pokazale nemške dežele pod ameriško oblastjo. Tako ohranjajo amer. kapitalisti pri življenju bavarski separatizem in ojačujejo katoliške tradicije južne Nemčije kot protiutež protestantskemu severu. V deželah s tako reakcionarnim družbenim ustrojem se bo ameriški kapital pač lahko uveljavil. Kljub spretni propagandi pa je večina prebivalstva sprejela bavarsko ustavo zelo hladno. Volilo je manj kot polovica upravičencev.

Enotnost Nemčije pa zahteva poleg drugega tudi izvedbo agrarne reforme po vsej Nemčiji (doslej je bila samo v sovjetski coni), korenito denacionalizacijo in prepoved vseh monopolističnih organizacij, trustov, kartelov itd. Tudi to predvideva načrt ustave SED in je zato stvarno jamstvo za demokratizacijo Nemčije.

striji, trgovci in obrtniki, ki nočejo izpolnjevati odredb fašist. uradnikov.

Ostra gospodarska kriza, ki jo je povzročila v Španiji Francovo gospodarjenje, vedno večji odpor ljudskih množic, predvsem delavskega razreda, ki se bori skupaj z narodi vsega sveta za odstranitev zadnjih ostankov fašizma — vse to je ustvarilo za Francijo izredno napet položaj.

„Pravda“ o desno usmerjeni socialni demokraciji

Boris Ponomarev piše v »Pravdi« o vodstvu britanske laburistične stranke, ki poskuša ustvariti v mednarodnem delavskem gibanju razkol in s pomočjo gornjih plasti socialnodemokratskih strank pridobiti Angliji v vseh evropskih deželah političen in gospodarski vpliv.

Ponomarev poudarja, da ima enotnost demokratičnih sil in predvsem enotnost delavskega razreda odločilno vlogo v borbi proti napadalnosti in imperialistični reakciji. To je eden najvažnejših naukov druge svetovne vojne in povelje dobe.

Pisec nadalje ugotavlja, da so z uničenjem fašističnih napadalcev nastale daljnosežne možnosti za brezprimern vzpon demokratičnega gibanja. Hkrati pa poizkušajo reakcionarji v vseh deželah ohraniti svoje položaje ter stopnjujejo borbo proti demokraciji, proti stremljenju množic za socialističnimi reformami. Budno pazijo na to, da se v Španiji obdrži Francov režim. Na Kitajskem netijo ameriški imperialisti državljansko vojno in podpirajo ljudstvo sovražne sile. V Italiji, na Japonskem in v Grčiji se nudi fašistom ponovna možnost, da se bore za oblast.

Razvoj demokratičnega gibanja in hkrati jačanje reakcionarnih spletk nalaga posebno odgovornost vsem tistim, ki vodijo organizacije delavskega razreda ali napredne politične stranke. Združitev delavskih množic na pravih ideoloških osnovah je danes odločilnega pomena.

V prvem taboru vidimo zastopnike delavskega razreda, ki so odločno za enotnost delavskega gibanja in za skupne akcije proti imperialistični reakciji v zunanji in notranji politiki. Med njimi najdemo znane stare zastopnike francoskega sindikalnega gibanja, del voditeljev nemške socialne demokracije, poljske social. stranke, večino čeških, bolgarskih, jugoslovanskih, romunskih socialdemokratov itd. V nasprotnem taboru pa so okosteni razdiralci in sovražniki proletarskih in demokratičnih sil.

Posebno zaskrbljenost v delavskem gibanju povzroča politika voditeljev britanske laburistične stranke, ki bi lahko imela zaradi svojega položaja kot vladna stranka v eni največjih držav kapitalističnega sveta znatno vlogo za združitev delavskega razreda. Dejansko pa so sile in sredstva laburistične stranke usmerjena za boj proti enotnosti delavskega razreda, proti akcijski enotnosti političnih strank proletariata.

Zastopniki izvršnega odbora laburistične stranke, ki so po vojni obiskali številne evropske države z namenom, da bi navezali neposredne stike z vodstvi socialističnih strank, so vedno poskušali ovirati enotnost delavskega razreda in jo razbiti tam, kjer je bila že dosežena. Zastopniki laburistične stranke so delali dosledno na tej črti, da bi odvrnili socialdemokratske stranke od akcijske enotnosti s komunisti ter jih izročili v roke meščanskim strankam.

Politika cepljenja, separatizma v vrstah delavskega gibanja, taktika povezovanja socialne demokracije z meščanskimi političnimi strankami namesto enotne fronte s komunisti izredno škoduje narodu. To naj vedo ljudske množice in predvsem delavci. Čim prej bodo znani primeri, ko slušajo desno usmerjeni pristaši delavskega gibanja stvari reakcije, tem prej bodo množice spoznale njihovo pravo lice in bodo navzlic vsem oviram dosegle združitev sil delavskega gibanja za učinkovito borbo proti imperialistični reakciji. (Tass.)

POGLED PO ZASUŽNjeni Španiji

Francov fašistični režim, ki je prišel na krmljo s pomočjo Hitlerja in Mussolinija ter politike »nevmešavanja«, je pahnil Španijo v krizo, kakršne še nikoli ni preživljala. Po osmih letih fašističnega gospodstva je Španija še bolj obubožala, njeno gospodarstvo pa je do kraja razdrapano in neurejeno.

Zalosten je položaj poljedelstva. Pridelek osnovnih živil v letu 1945 je znašal komaj 40 odstotkov pridelka v letih 1931—1935.

V skladu z nazadovanjem industrijske in poljedelske proizvodnje so nenehno naraščali državni dolgovi, ki so dosegli v 1945. letu 43.978 milijonov pezet proti 24.151 milijonov v letu 1940. Istočasno se je povečal denarni obtok in skupna vsota bankovcev v obtoku se je dvignila v letu 1946 na 20 milijard pezet proti 4 milijardam in pol v letu 1937. Nad 50 odstotkov proračunskih izdatkov je določenih za vzdrževanje vojaškega aparata in Francovih nasilniških organov, za poljedelstvo pa gre samo 0,75 odstotkov vseh državnih izdatkov.

To nazadovanje gospodarstva je povzročilo nenehno zniževanje življenske ravni ljudskih množic. Fašistični režim drži prebivalstvo na gladovnih obrokih, odvisno od kategorije, v katero spada Španec, dnevno 75 do 200 gr. kruha.

Ne glede na to, da so cene strahotno narasle, so ostale mezde in plače nizke. Število nezaposlenih neprestano narašča.

Madridska revija »Economia« je morala v uvodniku 15. oktobra 1946 priznati, da »problem cen, ki pomeni problem bede, zaenkrat še ni rešen«. In dalje piše: »Številke govore še o nečem drugem: proizvodnja dežele se je zmanjšala... istočasno pa se je znižalo število zaposlenih. Potisnjeni smo v vrtnice inflacije«.

Falangistični vršički in skupine kapitalistov kopičijo velikanska bogastva na račun lakote in bede ljudskih množic. Mnogi inozemski novinarji, ki so se mudili v Španiji, pišejo o njej kot o deželi največjih nasprotij. Vzporedno z obubožanjem množic vidiš lahko tam blazno razkošje ljudi, ki so izkoristili svojo oblast za dobičkanosne spekulacije. Naj omenimo samo parobrodno družbo »Aznar«, v kateri sodelujeta kot bogata delničarja Francov zet Serrano Suner, bivši minister za zunanje zadeve in diktatorjev brat Nikola Franco. To podjetje s kapitalom 80 milijonov pezet je imelo 1945 leta 85.240.000 pezet čistega dobička.

Tudi tuji kapital spravlja mastne dobičke iz svojih naložb v Španiji. Tako je velik del tekstilne industrije Katalonije, petrolejski vreli, telefonsko omrežje, zračni promet, tovarne za električne potrebščine, tovarne za avtomobile in tračnice, ladjedelnice, elektrarne in kemična industrija pod kontrolo ameriških lastnikov. Angleški kapital gospodari predvsem v rudarski in železarski industriji Španije. Angleške tvrdke izkoriščajo rudnike bakra Rio Tinto in Uelva in rudnike

železa Alconera de Biscaya in nadzoruje druga zelo važna podjetja, ki so ostala španska samo po imenu.

V frankističnih ječah je sedaj nad 200 tisoč Špancev! Nad 660 tisoč ljudi je pod policijskim nadzorstvom.

Po uradnih podatkih je bilo samo v Madridu pokopanih 31.615 »bivših jetnikov iz jetnišnic in koncentracijskih taborišč«. Aretacije in streljanje patriotov se nadaljuje ves čas.

Posebno kruto preganjanje frankistični režim borbene člane španske komunistične Partije.

Špansko ljudstvo niti za trenutek ni prenehalo in ne preneha s svojo borbo proti frankističnemu režimu, ne glede na težke pogoje, v katerih se razvija ta borba. Partizansko gibanje je zajelo vso deželo. Na mesto enega padlega republikanca stopi 10 novih republikanskih borcev.

Partizani operirajo predvsem v gorah, kjer v polni meri izkoriščajo terenske prilike, z gozdovi zarasle hribe. Letos so izvedli nad 700 važnih operacij. V svoji borbi niso osamljeni. Delavske stavke zajemajo z vsakim dnem večje število udeležencev, posebno v velikih industrijskih središčih, kakor so Barcelona, Madrid, Valencia in Sevilla.

Skupaj z delavci se bore tudi kmetje. Kmetje organizirajo odpor proti falangistom, ki plenijo njihove pridelke. Ženske prirerajo protestne demonstracije proti draginji, pičlim obrokom in falangističnemu terorju.

Proti režimu se bore tudi mali indu-

Agrarna reforma v Jugoslaviji

Jugoslovanski narodi so šli v boj, iz katerega je zrasla današnja Jugoslavija, z zavestjo, da borba proti okupatorju pomeni tudi boj za novo življenje. Ljudske množice so čutile, da bo osvoboditev prinesla tudi globoke politične in družbene spremembe, ki ustrezajo potrebam in koristim delovnega ljudstva. To prepričanje je bila tista sila, ki je mobilizirala najširše množice za to junško borbo.

Razvoj dogodkov je potrdil, da se je bil osvobodilni boj za sledeče cilje:

1. Za svobodo naroda, ki vključuje tudi pravico do lastne države. Tako si je slovenski narod v borbi osvojil svojo ljudsko republiko v okviru federativne Jugoslavije.

2. Za socialne pravice, ki dajejo oblast ljudstvu, onemogočajo izkoriščanje človeka po človeku in jamčijo enakopravnost vseh državljanov.

3. Za gospodarski napredek, ki mora spreminiti družbeni položaj delovnega ljudstva. Omogočiti mora hitro izgradnjo porušene domovine, dvigniti življenjsko raven delovnih množic in zagotoviti državno neodvisnost. Zato pa mora ljudstvo imeti v rokah vsa proizvodna sredstva, delovne sile, kapital in zemljo. Kjer so ta sredstva v rokah špekulantov in izkoriščevalcev ne more biti govora o splošnem napredku naroda.

Zemlja je v narodnem razvoju tako važen činitelj, da često odloča o življenju in smrti posameznikov in celih narodov, o vojni in miru, o gospodarskem napredku in o državni neodvisnosti. Zato pa veleposestva, ki delajo na kapitalistično-spekulativni podlagi, danes nikakor več niso upravičena. Narod se je bori navsezadnje tudi za to, da ubrani in ohrani zemljo. Prav zaradi tega ima tudi izključno pravico, da z njo razpolaga v splošno korist tistih, ki jo obdelujejo. Kmet bo svojo zemljo vedno branil, medtem ko veleposestnik in bogatin skušata zavarovati vselej le svoje osebne koristi.

Na podlagi teh spoznanj so jugoslovanski narodi sprejeli zakon o agrarni reformi, po katerem je bilo doslej osnovanih nad 27.000 novih kmetij. Kočarji in kmečki delavci so dobili zemljo, poslopja in vse, kar je za uspevanje kmetije potrebno. Da se je vse to ogromno delo moglo v tako kratkem času opraviti, je zasluga širokih množic delovnega ljudstva, ki so pridno sodelovale pri izvajanju agrarne reforme. Za boljše razumevanje pomembnosti agrarne reforme naj navedemo samo to, da je v stari Jugoslaviji imelo 208 veleposestnikov 540.000 ha zemlje, to je toliko kakor

337.000 malih posestnikov skupaj. Povprečno je prišlo na malega posestnika po 1,6 ha zemlje, na veleposestnika pa po 2700 ha. Kmetije do 50 ha v ravnini in do 80 ha v planinskih krajih jugoslovanska agrarna reforma ni prizadela, pač pa večje in predvsem veleposestniške.

Z delitvijo zemlje pa agrarna reforma še ni končana. Pod agrarno reformo razumemo tudi snovanje državnih vzornih posestev. Po vsej državi so taka državna posestva, na katerih gospodarja država s svojimi strokovnjaki. Na teh posestvih preizkušajo nove poljedelske stroje, nove vrste semen, nove metode obdelovanja zemlje, nove pasme živine itd. Proizvajajo semena, ki so neposredno za okolico najbolj primerna, gojijo razne vrste živine, konj, ovac in perutnine. Posamezne vrste, ki se posebno dobro obnesejo, deli država po proizvodni ceni okoljskim kmetom. Na državnih posestvih so tudi različni tečaji za kmečki naraščaj.

Druge važna ustanova v okviru

agrarne reforme so strojne ali traktorske postaje, ki jih upravlja država. Njihov namen je, da poljedelske stroje izposojajo kmetom, ki si jih sami ne morejo nabaviti. Strojne postaje imajo zaenkrat predvsem traktorje za prevažanje težkih tovorov, za oranje, košnjo in žetev, mlatilnice, stroje za čiščenje žita in krošne žage. Stroje nadzirajo strokovnjaki, ki tudi opravljajo z njimi delo. Ob času setve, mlačeve ali košnje gre traktor od hiše do hiše in v kratkem času opravi delo na svojem področju. Po večerih so na traktorskih postajah tečaji za uporabo in nego strojev, katerih se udeležujejo tudi okoljski kmetje.

Končno moramo omeniti, da je šele z izvedbo agrarne reforme prišlo do polne veljave tudi kmečko združništvo. Kmečke zadrage so po svoji socialno-gospodarski vlogi nekako v sredini med državno in zasebno lastnino in posredovalke med proizvajalcem in potrošnikom, med kmetom in delavcem. S pomočjo zadrage kmetje oddajajo svoje proizvode in nabavljajo

potrebščine. Tako se je ljudstvo otreslo pijavk, ki so ga izkoriščale s krediti, posojili in špekulacijami. Po zadnjih podpirah država kmetijstvo. V letu 1946 so kmetijske zadrage dobile 108 milijonov din kreditov in podpor na 2 do 3 odstotne obresti. Zadrage so dobile tudi vse površine, ki jih iz gospodarskih razlogov ni bilo mogoče deliti na posameznike, n. pr. planinske pašnike, dele gozdov, močvirne travnike, lov in podobno. Vsaka kmečka panoga je organizirana v svoji zadrugi. Tako poslujejo proizvodilne, prodajne, predelovalne, nabavljalne, pašniške, živinorejske, sadjarske in čebelarke zadrage. Proizvajalne, prodajne in nabavljalne zadrage so po navadi organizirane kot enota. Zadrage vodijo napredni ljudje, ki so obiskovali zadrugi tečaj.

Na ta način so v novi Jugoslaviji nastali trije sektorji narodnega gospodarstva: državni, združni in privatni. Vsi skupaj tvorijo nerazdružno celoto, ki zajema vse gospodarsko življenje v državi. V ljudski demokraciji, kjer so delovne množice nosilec državne oblasti, sta ljudski in državni interes eno in isto in zaradi tega je ta gospodarski ustroj jamstvo za gospodarski napredek delovnega ljudstva.

Ing. I. Oraš.

Sadjarska opravila pozimi in v zgodnji pomladi

Če hodimo po naših dolinah ali pogledamo na naše hribovske kmetije, srečavamo stara sadna drevesa, ki stojijo v sadojnjakih kot strašila. Na njih ni več dosti listja, le suhe, trhle veje štrle v zrak.

Taka sadna drevesa pa ne nudijo sadjarju koristi. Ni jih mogoče očistiti in izžagati suhega vejevja, ker je delo na drevesu prenevarno. Tudi pridelka ni pravega, ker skoraj nimajo več krošnje. Taka drevesa so gnezda za različne bolezni in škodljivce. Zato jih bomo na vsak način odstranili, ker pridelek ni v nobenem razmerju s škodo, ki nam jo napravijo.

V splošnem so naši vrtni nasadi pregosti. Če torej odstranimo staro, izčrpano drevo, bo to olajšava za sosedna drevesa. Obilno bodo nadomestila letino posekanega drevesa, ker bodo imela več sonca in bodo lahko razvijala svoje krošnje.

Bilo pa bi hudo napak, če bi na izpraznjeno mesto takoj zasadili mlado drevesce. Izkušnja nas uči, da pečka sto sadno drevje za pečkastim in koščicasto za koščicastim ne uspeva, temveč samo v menjavi, sicer pa je treba čakati okoli deset let na sadno drevesa. V sklenjenem nasadu torej pustimo mesto izsekanega drevesa prazno, da bodo vsaj sosedna drevesa imela prostora za rast in razvoj.

Če nismo očistili sadnega drevja doslej, tedaj opravimo to delo sedaj, dokler nas še ne kliče delo na polju. Preden se podamo na drevo, si ogledimo krošnjo od tal, ker tako bolje vidimo, kje je pregosta in katere veje naj odstranimo. Izžagamo seveda vse suhe veje in tako imenovane roparje (vodne poganjke). To so lesni poganjki, ki so pogosti na močnejših vejah ali na deblu v notranjosti krošnje. Izžagamo tudi veje, ki rastejo pošev čez druge veje, ker se tako drgnejo na križajočih se mestih in se tam lahko naseli rak. Tudi veje, ki imajo nepravilno lego in je zaradi njih krošnja neskladna, odstranimo, če s tem ne nastanejo prevelike vrzeli.

Če je krošnja pregosta in zapira soncu dostop v notranjost, jo moramo razredčiti. Sonce je važen činitelj presnavljanja in s tem rodovitnosti sadnega drevesa, zato mora imeti odprt dostop v notranjost krošnje. Če je krošnja močno pregosta, ni priporočljivo, da bi izžagali vse odvišne veje naenkrat, ampak razdelimo to delo na dve ali celo na tri leta. Če namreč drevesu vzamemo preveč vej, nima prave uporabe za sok in mu primanjkuje listja. Tako drevo si pomaga s tem, da iz spečih očes tvori nove poganjke — roparje.

Ni vseeno, kako in v kakšni razdalji od debla odžagamo veje. Po-

trebno je, da se rana, ki je nastala po odstranitvi veje, čimprej zaceli, da ne bo les trhnel. Nikakor ne smemo puščati čepa, ampak odrežemo vejo tik ob deblu in pazimo, da bo rana majhna. Vejo torej odžagamo navpično in ne pošev. Da se rana čim hitreje zarase in bo čim bolj gladka, jo lahko obrežemo še z nožem in zamažemo s cepilno smolo. Pri malih ranah se seveda s tem ne bomo igrali.

Mladim drevescem bomo krono že od vsega začetka pravilno obrezali, to je že pri sajenju. Če prinese iz drevesnice 75 do 100 cm dolge poganjke, jih okrajšamo na 50 do 60 cm. Srednji poganjek, ki je namenjen za podaljšanje debla, naj bo približno 10 cm daljši od vej. Pustimo srednjega in štiri do pet stranskih poganjkov, ostale pa popolnoma odstranimo. Pri mladih drevescih nadziramo rast in vsako zimo ali vsako pomlad porežemo vse, kar je nepotrebnega.

Da nam drevesce razvije lepo krošnjo s krepkimi vejami, ki ne bodo klonile in se lomile pod težo snega ali sadu, je potrebno posebno pri tistih vrstah, ki razvijajo dolge in šibke veje, da zadnje letne poganjke redno prikrajšujemo tako, da odrežemo od vsakega približno tretjino. Režimo v splošnem na zunanje oko, nikakor pa na notranje.

Ing. Marko Polcer.

OBRAČUN

FRANCE BEVK

»Meni ga nisi posodil, jaz ti ga tudi ne bom vračal,« je rekel Peter s tresočim se glasom, a trdo, »Nocoj grem čez mejo.«

Florjan se je naglo vzravnil, na obraz mu je leglo nekaj rdečice. Strmel je nekaj trenutkov. Izraz začudenja, tihega zadovoljstva in nečesa mračnega obenem mu je legel na obraz. Prsti so mu zabobnali po mizi.

»Da pojdeš? Poslal mi boš denar, ki ga bom kmalu potreboval. Oče ga bo le težko spravil skupaj...«

Peter se je zganil; hotel je potegniti roko iz žepa, a mu je obležala na mrzlem jeziku. Florjan je opazil, kako so ga njegove oči skozi in skozi predirale.

»Tako hitro boš potreboval denar? Ali boš morda zidal?«

»Da. Prezidaval bom.«

Florjan je povsobil oči.

Počasi, tiho kot mačka se je Peter dvignil in se prestopil za tri korake. Obstal je sredi izbe. Skoraj bi se bil zakrohotal, a mu je čustvo, ki se mu je bilo porodilo že v ječi, kot v omotici prešinilo telo. Glava mu je bila ko pijana.

»Prezidaval boš? Za štacuno?«

Florjan ni mogel tajiti, a mu je vse lo besedo, le prikimal je. Nato je s plašnim pogledom zastrmel v Petra, ki je bil stopil do kamre, se okrenil in bled znova obstal sredi izbe.

»Ali mar nisi vedel, da sem jaz nameraval isto?«

»Vedel,« je dejal Florjan, ki se je razburil in zamahnil z rokama, kakor da nekaj nevšečnega podi od sebe. Rahel blesk srda mu je zasijal v oči. »Vedel,« je ponovil, »toda tebi nisem škodoval. Po vsem tem... bi vendar ne dobil dovoljenja... Ali naj bi mar čakal, da me kdo prehití?«

»Kdo?« mu je Peter ostro segel v besedo.

Florjan mu ni odgovoril. Segel si je z roko na čelo, kakor da si otira znoj. Peter je hotel še nekaj reči, opisal z rokami v zraku krog, kakor da bi hotel nekaj zajeti; nato so mu stisnjene pesti obvisle ob telesu.

»Florjan!« je slednjič jeknil hripavo, kakor da ga nekaj duši. »Ti si to že naprej vedel, zato si me ovadil.«

»Peter!« je vzkliknil Florjan in se pogljal kvišku, toda nenadoma se je prihulil, kakor da se mu podira strop nad glavo. Oblila ga je zona, drhtel je kot trepetlika. Nekaj časa je strmel s široko razprtimi očmi, nato se je ozrl proti kamri, v kateri je vse utihnilo, še zibke ni bilo slišati. Položil si je roko na prsi in siknil skoraj tiho? »Če bi bil to storil, misliš, da bi bil posodil denar?«

»Posodil si ga, da bi odvrnil sum od sebe,« je odgovoril Peter mrzlo in mračno.

»Priatelja sva si bila, sam to veš,« je Florjan strastno šepetal, da bi ga ne slišala žena, a da bi premagal Petrova sumničenja. »Kdo ti je to natvezel? Še na misel bi mi ne prišlo, da bi... Ljudje so mi nevoščljivi, to je

vse... Kaj so govorili o tebi! Prišežem ti lahko, ako hočeš... Ali naj ti prisežem?«

Peter se je umaknil Florjanu, ki je silil z obrazom vanj. Sedel je, kakor da ga več ne drži noge. Strastne, šepetajoče besede ga niso mogle prepričati, zagrinjale so ga z vedno gostejšim mrakom suma. Florjan se je vedel in govoril kot kak škric, zagnusil se mu je. Zavest nekdanjega prijateljstva s tem človekom se mu je porajala le kot v bliskih in mu s trpkim razočaranjem legala v dušo. Dvignil se je.

»Ni ti treba prisegati. Če praviš, da je tako — ti moram verjeti.«

Bilo mu je mučno; vedel je, da nikoli ne pride stvari do dna, hotel je to zaključiti... Florjan pa je ujel njegovo roko in jo stiskal.

»Moja beseda, Peter! Moja častna beseda!«

Bil je izmučen, roke so mu padle ob telesu, glava mu je ležala na prsi. Stopil je k mizi in s hrbtom zastiral luč.

Nastala je mračna tihoča. Petrov obraz, ki je bil ves v sencih, je spreletel truden nasmeh. Ni bil prepričan, a mu je bilo tudi tako dobro. Naj

Marija Tomaževa žrtev ljubezni do svojega naroda

Govoriti hočem o pogumni in junaški slovenski ženi, rojeni Velikovčanki — Mariji Tomaževi.

Po prvi svetovni vojni je odšla z materjo in sestro v Argentinijo, pa se je pred leti spet vrnila v domovino. Zadnja leta pred drugo svetovno vojno je živela v Celovcu. V tujini ni pozabila na svoj narod, ampak se je vrnila le še bolj vneta za svojo slovensko domovino.

Ko je pomladi leta 1941. stotine in tisoče naših mož in žena trpelo po gestapovskih zaporih in čakalo na transport v koncentracijska taborišča ali na morišče, so se 8. aprila zjutraj rožljaje odprli železni zapahi in v celico je stopila čedna žena, čvrsta in zdrava, stara okoli 50 let. Bila je Marija Tomaževa. Jetnice smo vsako novo sotrpinko burno zasule z vprašanji po vzrokih njené aretacije in se v kratkem seznanile z njeno usodo. Marija Tomaževa je skupino slovenskih tovarišev, ki so se za zabavo po dnevnem delu enkrat na teden sestajali h kegljanju, opozorila, naj se izogibajo političnih razgovorov, ker so gestapovci montirali na kegljišču prisluškovalni aparat. Gestapovci so bili presenečeni, da družba kegljačev ni nikdar spregovorila besede, zaradi katere bi jo lahko zasledovali. Zato je začela stikati po vzrokih in po čudnem naključju postala pozorna na Marijo Tomaževu. To se je zgodilo predvsem po zaslugi njene stanovanjske sosedice, zagrizene nacistke Streunigg, ki je imela nalogo, da nadzoruje vsak korak Marije Tomaževe in njenih obiskovalcev. Na vsem lepem so jo obdolžili protidržavnega delovanja in jo vrgli v preiskovalni zapor kot zločinko.

Zadržanje Marije Tomaževe v celici je bilo vzorno. Njen veseli in živahni značaj je prinesel v našo temno, mrzlo celico mnogo svetlobe in toplote. Če je katera izmed nas začela obupavati, je vedno znala najti primerne besede tolažbe. Ko smo turobno posedale po kotih, nas je bodrila njena neomajna vera v zmago pravice. Ko so po hodniku utihnile stopinje stražarjev, nas je pozvala k petju, da smo razvedrile še sotrpine v celicah nad nami. Kadar se je po večurnem zasliševanju skrušena vračala v celico, se je skušala dvigniti z lastnimi silami: »Še bo lep! Ko bo Sovjetska zveza razvila vse svoje sile, bo zlomila nacizmu hrbtenico in tedaj se bo osvobodila tudi Jugoslavija in z njo bomo rešeni koroški Slovenci.«

Muke zapora in zasliševanj so začele izpodkopavati njeno telesno moč in zdravje, gestapo je izropala njeno

NAŠA ŽENA

BLIŽA SE 8. MAREC — MEDNARODNI ŽENSKI DAN. ANTIFAŠISTIČNE ŽENE SLOV. KOROŠKE, KAKO SE PRIPRAVLJATE NANJ?

PROGLAS vsem ženam Slovenske Koroške

Tekmujemo za priključitev k Titovi Jugoslaviji, je danes geslo žena Slovenske Koroške.

Pod vodstvom maršala Tita smo združene z ženami vse Jugoslavije še v dobi nacizma pričele svojo borbo za priključitev k Jugoslaviji, borbo za lepšo in srečnejšo bodočnost naših otrok.

Bodimo vredne naših žena-bork, ki so dale življenje za osvoboditev Slovenske Koroške.

Izpolnjujmo izročila padlih borcev in bork, nadaljujmo njih boj!

Antifašistične žene Slovenske Koroške, tekmuje v političnem delu kot enakopraven član v naši vsenarodni organizaciji OF!

Zene, tekmuje z množično udeležbo na vseh naših prireditvah, tek-

mujemo v skupnem delu z ostalimi množičnimi organizacijami, tekmuje v vzgoji naše ženske mladine s političnimi, gospodarskimi in zdravstvenimi tečaji.

Tekmuje v vzgoji naših najmlajših z jezikovnimi tečaji, rešimo jih svojemu narodu, pomagajmo jim pri delu v njihovih organizacijah, podpiramo napore naših pionirjev. Antifašistične žene Slovenske Koroške, tekmuje v izgradnji lastne množične organizacije svobodnih žena, ki so pripravljene žrtvovati vse za uresničenje stoletne težnje slovenskega naroda na Koroškem!

»Združitev vseh Slovencev v Titovi Jugoslaviji!«

AFŽ za Slovensko Koroško.

Tako tekmujejo žene v Sloveniji

V splošno tekmovalstvo za čim hitrejšo obnovo in izgradnjo domovine se je vključila tudi Antifašistična fronta žena Jugoslavije. Žene ne tekmujejo samo po tovarnah, podjetjih, ustanovah, na polju in za pisalno mizo, ampak tudi v okviru svoje organizacije. Krajevni in okrajni odbori

premoženje, toda notranje uravnovešenosti in poguma ji ni mogla vzeti.

V juniju istega leta je Marijo Tomaževu doletela usoda. Zločinska gestapo jo je najprej obsodila na do smrti hiranje v koncentracijskem taborišču, pozneje pa na smrt z obglavljenjem. Odvlekli so jo v Berlin, kjer je padla kot ponosna in junaška žrtev gestapovskega nasilja.

Večen naj bo spomin Mariji Tomaževi, ki je v ljubezni do svojega naroda in v trdni veri v zmago naše pravične borbe za svobodo postala vzor slovenskih žena na Koroškem.

M. H.

AFŽ v mestih in po deželi uvajajo žene v delo za socialno skrbstvo, v delo ljudskih odborov in odborov OF, v kulturno-prosvetno udejstvovanje, seznanjajo jih z delom in naporu mladine in podobno.

Kakšne uspehe v tekmovalstvu ima AFŽ, nam pričajo sledeči primeri iz Slovenije:

Žene okraja Murska Sobota so v dveh mesecih tekmovalja:

1. pridobile 1000 novih članic in ustanovile 23 novih odborov AFŽ;
2. organizirale šivalnico, kjer se žene in dekleta učijo krojenja, šivanja, pletenja in krpanja perila;
3. organizirale poleg rednih vaških sestankov devet političnih predavanj, eno predavanje o škropljenju sadnega drevja, pet znanstvenih predavanj in
4. priredile pet kulturno-prosvetnih prireditev.

Takole se udeležujejo žene okraja

Celje-okolica: V Zabukovici stalno oskrbujejo 28 osirotelih otrok, v Te-harjih sodelujejo pri obnovi prosvetnega doma, v Sv. Jeronimu zbirajo žene semena za opustošene kraje, v Vojniku skrbijo za dom sirot, v Grižah in Ligojnicah so žene očistile travnike in polja kmetom, ki so se vrnili iz taborišč, v Veliki Pirešici pa pomagajo pri obnavljanju šole. V vsem okraju so žene zbrale 17.000 din za nakup knjig za Slovensko Primorsko in pridobile 361 novih članic AFŽ.

Okrajni odbor AFŽ Slovenska Bistrica je najel 10 arov vrta, ki ga obdelujejo žene same, pridelek pa oddajajo otroškemu domu v Slivnici. V istem okraju je bilo na pobudo AFŽ ustanovljenih 16 čitalnic.

V Ljubljani so žene četrti Polje (Ljubljana je razdeljena na deset delov — četrti) delale za obnovo 9909 prostovoljnih ur, priredile 3 kulturno-prosvetne prireditve in 2 znanstveni predavanja; žene četrti Tabor so zbrale 12.000 din za tiskovni sklad za Primorsko in Koroško in pridobile 170 naročnic za ženski list; žene četrti Šiška so zbrale 134.589 din za potrebe socialnega skrbstva in pridobile 84 novih članic AFŽ.

Nešteta imena na listi udarnikov Slovenije pa nam pričajo o požrtvovalnosti, zavednosti in delovnem navedenju slovenske žene, ki v zavesti, da dela v korist delovnega ljudstva in ustvarja pogoje za srečnejšo bodočnost, prekaša norme in zvišuje proizvodnjo.

TA TEDEN

SE SPOMINJAMO

28. 2. 1944 je minerski vod zapadnokoroškega odreda miniral 100 metrov železniške proge Področica—Celovec.
2. 3. 1824 je bil rojen Smetana Bedrich, češki narodni skladatelj.
4. 3. 1844 se je na Muljavi pri Stični rodil pisatelj Josip Jurčič.
4. 3. 1879 je bil rojen v Ljubljani pesnik Josip Murn — Aleksandrov, eden iz četvorice slovenske Moderne; drugi trije so Dragotin Kette, Ivan Cankar in Oton Zupančič.
6. 3. 1836 se je v Podsmreki pri Velikih Laščah rodil Josip Stritar, pesnik, pisatelj in literarni kritik.

Izdajatelj, lastnik, odgovorni urednik lista: dr. Matko Scharwitzl, Wien XVI, Ottakringstrasse 83. — Glavni urednik: dr. Franci Zwitter. — Uredništvo in uprava: Wien IV, Waaggasse 6/II. Telefon B 29-9-20. — Podružnica uprave: Celovec (Klagenfurt), Völkermarkterstrasse 21/I. — Tiska: „Globus“, Zeitungs- Druck- und Verlagsanstalt G. m. b. H., Wien I, Fleischmarkt 3—5.

bo tako! Čemu je sploh stopil v to hišo? Vraga, naj bo vendar tako! Sedaj se mu je mudilo.

»Torej zbogom!« je dejal. »Pa nič ne zameri!«

»Florjan!« se je oglasilo iz kamre.

»Takoj!« Florjan je dvignil glavo in Petra skoraj potiskal do vrat. »Reci očetu, da se za povračilo hudo ne mudi... Ako bom potreboval, si bom že kje izposodil. Pa že nočoj greš, Peter?«

Bilo je videti, da mu je nenadoma postalo zelo lahko v duši. Besede so se mu usipale ko zrele drobnice na gmajni... Peter je že hotel stopiti v vežo, a je nenadoma obstal. Občutil je, da je bilo vse, kar je pravkar doživel, samo laž. Florjan je bil že zaradi prestopanja strahu ves zmeden, a še ne na varnem, hotel ga je čimprej spraviti iz hiše. Ne bo terjal očeta? Ko on izgine, bo storil, kar se mu bo zljubilo... On se ne bo mogel več vrniti...

Ozrl se je na Florjana. Zdelo se mu je, da svojo misel bere v slednji njegovi potezi. Umaknil se je v vežo in obstal v medli svetlobi, ki je sijala iz izbe. Florjan je stal tik njega, bil je od hipa do hipa nestrpnejši. Peter se

ni ganil, da bi odšel, le roka mu je segla v žep in tam obtičala.

Florjan se je umaknil za korak. Čutila sta, da si ne stojita več kot prijatelja in kot sosed a nasproti. Zadrževala sta se, a obema je silila kri v lica, v obeh so kovalle burne misli in občutki. Neizgovorjene besede in nepotrjene sumnje so ju zbadale v duše kot trnje.

Varljiva lahkota, ki je bila Florjana prej objela, se je raztopila kot ivje na soncu. Mračna groza mu je legla na srce. Zdelo se mu je, da je Petrova duša odprta in vidi, kako vsa mrgoli od strahu. Čemu je sicer prišel sredi noči? Zavest, da ga oni vidi globlje kot bi mu bilo ljubo, mu je nasula žerjavice v telo. Ni prezrl, kako je bil Peter segel z roko v žep. Vedel je, kaj nosi v njem. Zdaj zdaj se mu bo roka zganila in se dvignila... Ta predstava je bila tako živa, da mu je jemala pamet. Strah pomešan z brezmejnimi sovraštvom je bruhal iz njega.

»Pojdi in ne glej me kot norec!« je vzkliknil. »S teboj nimam več kaj govoriti. Pojdi!«

Peter se je zganil, kakor da hoče oditi, a je znova obstal. Zdelo se mu

je, da je Florjanovo vedenje kot žarek blisk obsvetilo vse. Počakal je za trenutek, da se je zavedel iz hipne omotice.

»Ti si me ovadil,« je hropnil zamolklo.

Florjan je trdo molčal, a ni umaknil pogleda od Petrove roke. Ni utegnil, da bi tajil; tudi ni mogel, ker se je čutil golega pred njim. Obšla ga je groza, ki ga je navdala z nerazsodnostjo. Pognal se je proti Petru in ga zgrabil okoli pasu. Hotel ga je vreči na tla in mu izviti orožje.

To je dalo Petru zadnji, neovrgljivi dokaz. Oprostil je roko in zgrabil Florjana za vrat. Slišati je bilo le zamolklo, grgrajoč glas, nato je vse utihnilo. Bojevala sta se nekaj časa cepe-taje, hrope. Peter je bil močnejši. Florjanova glava je udarila ob zid, drugič, tretjič... telo je zdrsnilo na tla...

Vse to se je izvršilo tiho, strašno tiko. V izbi je trepetala luč. Iz kamre se je glasila žalostna uspavanka. Pred hišo je šumel veter. Peter se je čez nekaj trenutkov zavedel od groze, od neke ostude, ki mu je lezla v grlo in je planil na klanec.

Občutil je strah pred samim seboj.

Tekel je in ni vedel, kam teče. Nenadoma je obstal in prisluhnil. Bilo je vse tiho, nič nenavadnega, le veter je šumel, iz vasi so se oglašali klici petelinov; bili so v tretje zapeli. Izvlekel je samokres in izstrelil vseh pet nabojev v zrak. Nato je zavilhtel orožje in prisluhnil, kako je cepnilo v grapo.

Kam zdaj? V noč? V negotovost? Spomnil se je očeta in sestre. Ob tej misli so mu noge klebnile v kolenih, kakor da bi hotel poklekiniti, a se je z vso silo vzravnal. Na mejo ni mislil več. Našli bi ga in ga izročili — navednega ubijalca... Taval je po klancu dalje, dalje... Kam? Kam?

Tedaj se je razlegnil iz daljave za njegovim hrbtom vnebovpijoči krik. Prevpil je veter, topotanje korakov, petje petelinov in lajež psov. Zavpila je bila Florjanova žena.

Peter se je pričnil pod krikom, kakor da se je gora zvalila nanj.

Čez nekaj minut je dospel do postaje obmejne milice in s pestjo udaril na vrata. Naslonil se je s hrbtom na steno hiše in čakal s sklonjeno glavico. Klobuk mu je bil padel na tla, a ga ni pobral. Veter mu je kuštral lasce.

(Konec)